

vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 13. avgust 1965

Štev. 33 (1211)

Koroški Slovenci se klanjamo spominu dr. Franca Petka

glavnega stebra dela in boja za pravice in enakopravnost slovenskega ljudstva na Koroškem

Popolnoma neverjetna se je zdela vest, ki se je v zadnjih dneh širila po naših vaseh: dr. Franca Petka ni več! Nismo mogli prav verjeti, da je usahnilo življenje, ki je bilo skozi dolga desetletja najtesneje povezano z žitjem in bitjem slovenskega ljudstva na Koroškem, življenje, ki je bilo veskozi posvečeno delu in boju koroških Slovencev za dosego narodnostnih pravic in enakopravnosti. Presenečeni in prizadeti smo stali v sredo popoldne ob njegovem grobu — presenečeni, ker ga je smrt kljub njegovim visokim letom dobesedno iztrgala iz našega delovnega programa; prizadeti, ker nas je za vedno zapustil v resnici glavni stebelni pokolenja narodnih delavcev, ki so kovali podobo koroškega slovenskega ljudstva od prvih dni njegove lastne, od narodne celote ločene usode, pa do njegove sedanjosti.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem se je spominu predsednika svojega Nadzornega odbora ter vodilnega funkcionarja številnih drugih slovenskih organizacij in ustanov poklonila v sredo dopoldne na posebni žalni seji. Poleg članov obeh odborov sta se seje udeležili tudi delegaciji iz Ljubljane in Trsta — podpredsednik Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Franc Kimovec — Žiga, sekretar inž. Vilja Rode in član sekretariata Bojan Lubej ter predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu Boris Race in član njenega izvršnega odbora prof. Oskar Kjuder, medtem ko sta bila od jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu navzoča generalni konzul Franc Pirkovič in konzul Željko Jeglič. O svetlem liku našega velikega pokojnika je v globoko občutenih besedah govoril podpredsednik Nadzornega odbora ZSO Karel Prušnik — Gasper.

Pogrebna svečanost v Št. Rupertu pri Velikovcu pa je bila mogočna manifestacija hvalečnosti, ki jo je slovensko ljudstvo na Koroškem v iskrenem spoštovanju izkazalo svojemu velikemu sinu — prvoborcu za narodne pravice dr. Petku. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali predstavniki vseh slovenskih organizacij, zastopniki iz vseh slovenskih in dvojezičnih krajev Zile, Roža, Gur in Podjune, številne delegacije iz Slovenije in Trsta ter zastopstva raznih ustanov Koroške. Ob odprtem grobu so poleg župnika dr. Zeichna govorili velikovski župan Martin Hosp, podpredsednik koroškega deželnega zbora Hans Pawlik in predsednik Upravnega odbora ZSO dr. Franci Zwitter. Z besedami priznanja so orisali življenjsko pot in ogromno delo pokojnika v korist Koroške in še posebno v korist njenega slovenskega prebivalstva, za kar mu je predsednik ZSO izrekel toplo zahvalo v imenu slovenskih organizacij in vseh koroških Slovencev. Izraz te hvalečnosti so bili tudi nešteti venci, slovensko pesem v slovo pa mu je zapel moški zbor pod vodstvom Folija Hartmana.

Koroški Slovenci smo se poslavljali od moža, o katerem je treba ugotoviti, da je bila razsežnost njegovega delovanja edinstvena: segala je od intervencije za vsakdanje potrebe našega človeka do svetovnega prikaza naše usode, od zdravljenja bolnika do borbe za narodnostni obstoj koroškega slovenskega ljudstva. Delal je neumorno, zavzeto, dosledno, razdal se je vsega; ves je gorel in izgoreval za narod, ki mu je služil, za njegovo svobodo, ki ji je živel, za človeka, ki ga je ljubil, za pravico in človečanstvo, v katero je veroval tudi v najhujšem času naše narodne zgodovine, ko se je povezal z narodnoosvobodilnim bojem vsega slovenskega ljudstva proti fašizmu za svobodo in lepšo bodočnost.

Nemila življenjska usoda je spremljala dr. Petka od otroških let do smrti. Bil je vedno in povsod bojevnik za svobodo svojega naroda, zagovornik pravice delovnega človeka — dolgo časa v borbi proti drugače mislečim sam — in le njegova trdnost in doslednost sta vzrok, da kljub silnim težkočam in udarcem ni bil nikdar poglajen ogenj njegove revolucionarne mladosti. In ni bilo sile, ki bi bila mogla pogasiti ta ognjenik odločnosti,

Dr. Franc Petek se je rodil 3. marca 1885 kot sin revne bajtarske družine v Stari vasi pri Št. Lipšu v Podjuni. Po maturi na celovski gimnaziji je študiral na medicinski fakulteti dunajske univerze, kjer je leta 1911 promoviral za doktorja vsega zdravilstva. Dve leti je prakticiral v celovski bolnišnici, nato pa postal praktični zdravnik v Velikovcu, kjer je kmalu zaslovel kot sposoben strokovnjak. Skeromen, kakor je bil, je postal pravi ljudski zdravnik, ki je prečestokrat nudil svojo pomoč brez vsakega plačila, posebno revnim ljudem, katerih težki boj za vsakdanji kruh je iz lastne izkušnje poznal že iz otroških let.

Veliko svojega časa in svojih sposobnosti pa je posvetil dr. Petek delu za narod. Kot visokošolec je deloval v Klubu koroških slovenskih akademikov na Dunaju in v akademskem društvu »Slovenija«. Po letu 1920 je kot eden izmed redkih slovenskih izobražencev ostal med svojim ljudstvom ter na vseh področjih stal v prvih vrstah v boju za obstoj in pravice koroških Slovencev. Od leta 1923 naprej je bil predsednik Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem; bil je med soustanovitelji Zveze slovenskih zadrug ter do svoje smrti predsednik njenega nadzornega odbora in predsednik Slovenskega šolskega društva. V letih od 1923 do 1934 je koroške Slovence zastopal kot deželni poslanec v koroškem deželnem zboru ter na mednarodnih manjšinskih kongresih.

Po zlomu demokracije in zlasti v dobi nacizma je bil zaradi svoje dosledno demokratične in napredne usmeritve izpostavljen mnogim preganjanjem. Kljub temu pa je ostal zvest svojim načelom in je že leta 1942 navezal stike s protifašističnim gibanjem. Ko se je ob koncu zadnje vojne vrnil iz pregnanstva, se je takoj spet aktivno vključil v narodno gibanje koroških Slovencev; bil je najprej predsednik Osvobodilne fronte, pozneje predsednik Demokratične fronte delovnega ljudstva, vse od ustanovitve Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pa predsednik njenega nadzornega odbora. Poleg tega je zavzemal vodilne položaje v raznih drugih slovenskih organizacijah in ustanovah, dolga leta je bil izdajatelj Slovenskega vestnika in med ustanovnimi člani samostojnega tiskarsko-založniškega podjetja koroških Slovencev.

Ko se klanjamo spominu dr. Petka, vemo, da nam mora njegov življenjski borbni zgled posredovati novih moči in nove volje, zakaj ljubiti moramo narod tako, kot ga je ljubil on do zadnjega trenutka svojega dolgega in požrtvovalnega deloma napolnjenega življenja. Ta zavest bo najbolj tvoren spomin nanj in na njegovo veliko osebnost, ki je izgorela v delu za slovensko ljudstvo na Koroškem.

doslednosti in zaverovanosti, pa tudi tople človečnosti, bleščeče inteligence in obsežnega znanja.

Kako je zaživel, ko je končno dočkal sadove svojega dela — novo revolucionarno gibanje koroškega slovenskega ljudstva v oboroženi borbi proti nacizmu in napredno politično stremljenje po drugi svetovni vojni. Zato je razumljivo, da je bil po vojni spet v prvih vrstah našega gibanja, kot resnični ljudski tribun, mentor mladih in neposredni povezovalni člen revolucionarne borbe koroških Slovencev za enakopravnost od leta 1920 pa vse do današnjih dni.

V obeh vojnah, med vojnami in v najnovejšem času je bil dr. Petek priča menjave generacij, kot narodni delavec, ki je sodeloval pri začetku in razvoju našega organiziranega narodnega življenja do danes. S svojo osebnostjo je odločilno vplival na razvoj in dodal naši današnji narodni stavbi marsikateri ogelni zidak. Bil je resničen narodni delavec, ki ni živel svojega lastnega življenja, marveč je živel in ustvarjal za skupnost. Koliko žrtv, samozatajevanja, odgovedi in grenkih izkušenj je doživljal na svoji dolgi poti neumornega delovanja za narod, kateremu je bilo usojeno, da se je moral vedno in nenehno boriti za svoj obstoj! Če bi nam danes še lahko o tem spregovoril, bi to bila dolga pripoved, katere vsebine ne bi mogel vsakdo razumeti.

Narodni delavec je dolžan, svoj narod vzgajati, ga bodriti in spodbujati. Dr. Petek je to dolžnost izpolnil do kraja. Vsi, ki smo spremljali in doživljali njegovo osebnost, smo postali bogatejši, kajti doživeti osebnost dr. Petka je pomenilo doživeti tvorno življenje naroda samega. Z njim je legla v grob epoha značilne borbe koroških Slovencev za narodnostne pravice, zakaj osebnosti njegovega formata ne daje vsak čas. Z imenom dr. Petka je bila desetletja najtesneje in najgloblje povezana borba slovenskega ljudstva na Koroškem za enakopravnost in je najtesneje povezano napredno gibanje koroških Slovencev do današnjih dni, ko je v okviru Zveze slovenskih organizacij ves čas usmerjal njeno delo iz svojih globokih izkušenj.

Koroški Slovenci dolgujemo dr. Petku globoko hvaležnost za njegov neprecenljivi delež pri razvoju slovenskega narodnega življenja, za učinkovito pomoč pri formiranju podobe in veljavnosti naprednega slovenskega gibanja na Koroškem ter ne nazadnje za vzor in zgled sodobnikom in opomin nam mlajšim. Za ves njegov doprinos se mu bomo najboljše oddolžili s tem, da bomo nadaljevali njegovo delo v korist naroda, katerega ljubiti nas je učil z nesebičnim in požrtvovalnim delom.

Velikina osebnosti dr. Petka pa sega tudi preko našega narodnega okvira. To je prišlo do izraza v poslovilnem govoru podpredsednika koroškega deželnega zbora Pawlika, izraženo pa je tudi v brzojavkah, ki jih je ob njegovi smrti prejela Zveza slovenskih organizacij. V brzojavki, ki jo je poslala predsednica Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Vida Tomšič, je rečeno: Ob smrti našega dragega tovariša dr. Petka, neumornega dolgoletnega političnega delavca za pravice slovenske manjšine na Koroškem, vam v imenu GO SZDL Slovenije in v svojem imenu izrekam iskreno sožalje. Njegova osebnost skromnega, uglednega in zaslužnega koroškega prvoborca nam bo ostala v trajnem spominu. — Slovenska kulturno gospodarska zveza v Trstu je poslala brzojavko naslednje vsebine: Ob smrti dr. Franceta Petka, voditelja koroških Slovencev in borca za njihove pravice, izrekamo globoko sožalje. — Odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju Milan Metikos pa je v svoji brzojavki poudaril: Prosim vas, da sprejmete moje globoko sožalje ob smrti dr. Franca Petka, odličnega antifašističnega borca, zaslužnega sina koroških Slovencev in neumornega delavca za razvoj dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Njegova smrt je težka izguba za vse tiste, ki so ga poznali in z njim sodelovali. Pridružujem se vaši globoki žalosti.

Sejemske prireditve v Celovcu — njih preteklost in bodoče naloge

Pod tem naslovom je „Gospodarski vestnik“ v Ljubljani in „Privredni vjesnik“ v Zagrebu v svoji posebni številki, ki je izšla ob priložnosti 14. Avstrijskega lesnega sejma, objavil prispevek dr. Bogdana Novaka, načelnika oddelka za gospodarsko sodelovanje z inozemstvom pri Gospodarski zbornici SR Slovenije. Iz tega prispevka objavljamo naslednje misli:

Celovski sejem odpira v letu 1965 svoja vrata v času, ko izvaja eden njegovih glavnih zunanjih udeležencev, to je Jugoslavija, ki jo predstavljata SR Slovenija in SR Hrvatska, nove napore za čimboljšo in doslednejšo vključitev v mednarodno delitev dela in s tem tudi intenziviranje gospodarskih odnosov z inozemstvom. Sicer so že dosedanje rezultati medsebojnih gospodarskih odnosov med obmejnimi

mi pokrajinami Avstrije in Jugoslavije kazali zadovoljujoče napredke; vendar menimo, da je treba tudi tu iti še naprej in ustvariti še boljše pogoje za medsebojno ekonomsko razumevanje in dopolnjevanje, čeprav različnih ekonomskih sistemov. Dejstvo, da se na tem obmejnem teritoriju stikajo in — čeprav v omejenem obsegu — dobro sodelujejo razni gospodarski sistemi, od katerih vsak pripada drugi svetovni grupaciji, je dokaz, da je tako sodelovanje možno tudi na široki fronti.

Ugodna realizacija po sejmskih sporazumih Celovce, Graz, Innsbruck — op. ur.) že v prvih letih je bila osnova za sporazumno zvišanje globala od začetne vrednosti 20 milijonov šilingov blagovne menjave v vsako smer na 40 milijonov šilingov v letu 1961 in nato z vključitvijo sejma Alpe-Adria na sedanji global 74 milijonov šilingov, pri čemer je zajeta tudi sejmska institucija v Eisenstadtu. V vsej razmeroma dolgi povojni dobi sta Avstrija in Jugoslavija iskali oblike in tudi našli instrumente, da bi geografska lega obeh sosednih držav ter stoletja stare gospodarske in transportne zveze dale tolikšne gospodarske plodove, kolikor se pač v največji meri dajo pojeti na področju prijateljskega sosedstva. Kljub dejstvu, da se je s socialno tudi gospodarska struktura v SFR Jugoslaviji spremenila in se še spreminja, so ostali pogoji za medsebojno blagovno izmenjavo in gospodarsko sodelovanje ne samo enako ugodni, kot so bili v preteklosti, temveč postajajo vedno ugodnejši.

Razvoj gospodarstva SFRJ s spremembami v strukturi proizvodnje, ki dnevno daje nove in nove možnosti za izvoz v novih sektorjih in novih proizvodih, dviga v veliki meri pomembnost zunanjetrgovinskih prireditev in manifestacij, kot so eksportni in vzorčni sejmi. S prikazovanjem novih izdelkov, njih propagiranjem, olajšujemo pionirsko delo gospodarskih podjetij pri iskanju trga in plasmaja in letno dajemo inozemskim partnerjem možnost, da spremljajo naš razvoj in naše možnosti.

Že na temelju dosedanjih rezultatov neposrednih stikov med jugoslovanskimi in av-

strijskimi podjetji se je pokazalo, kako odločilno pomoč lahko v interesu razvoja obeh gospodarstev in njih medsebojnih odnosov pri intenziviranju industrijskega in tehničnega sodelovanja nudijo institucije sejmskih blagovnih konstrukcij. Pokazalo se je, da so predvsem možne naslednje oblike sodelovanja:

- pri proizvodnji in dobavi kompletnih industrijskih naprav, pri čemer prihaja v poštev tudi medsebojna dobava posameznih strojev in naprav;
- pri projektiranju industrijskih postrojev in drugih objektov;
- pri izkoriščanju prostih proizvodnih kapacitet;
- pri prevzemanju in izkoriščanju licenc in tehnoloških postopkov;
- pri usklajanju proizvodnje določenih industrijskih izdelkov na podlagi dolgoročnih medsebojnih dobav.

Enako bi bilo potrebno razvijati znanstveno-tehnično sodelovanje. Zato bi bila potrebna in koristna izmenjava strokovnjakov in sodelovanje znanstvenih in raziskovalnih institutov zaradi medsebojne izmenjave izkušenj in rešitve skupnih problemov razvoja. Koristna je tudi izmenjava znanstveno-tehnične dokumentacije.

Tako sodelovanje med obmejnimi pokrajinami naj bi se izvajalo z neposrednimi kontakti in ustreznimi pogodbami med zainteresiranimi podjetji s sodelovanjem pristojnih organov, ki naj bi v okviru svojih možnosti krepili težnje po medsebojnem sodelovanju in naj bi vsestransko pomagali, da se morebitne težave, ki bi nastale pri samem sodelovanju, odstranijo. V pravi ekonomski realni kooperaciji, ki bi omogočala obojestransko trajno korist obmejnima conama, bi morali biti usposobljeni tudi s primernimi kreditnimi aranžmaji industrijski objekti, ki bi se s svojimi proizvodni proces enake industrijske panoge na drugi strani meje in v trgovinsko distribucijsko mrežo obeh držav. Institucija celovskega sejma s svojimi širokimi ambicijami in uspehi je že zaradi svoje posrečene teritorialne lege važno kolesce v mehanizmu, ki naj omogoči realizacijo ideje nadaljnjega, še širšega ekonomskega sodelovanja sosednih pokrajin.

Rezani les v avstrijskem lesnem gospodarstvu

V lesnem gospodarstvu naše države igra ta rezani les in njegov eksport izredno važno vlogo. Od približno 10 milijonov kubičnih metrov letnega poseka lesa so ga lani žage zrezale približno 47,6 odstotka. Domači trg je prevzel in porabil 1,8 milijona kubičnih metrov rezanega lesa, medtem ko ga je Avstrija lani eksportirala 2,8 milijona kubičnih metrov v skupni vrednosti 3 milijard šilingov. To pomeni, da gre po vrednosti tri petine rezanega lesa v eksport. Ta eksport je lani predstavljala 8 % skupne vrednosti avstrijskega izvoza, leta 1963 pa je predstavljala 9 odstotkov. Od izvoženega rezanega lesa je lani Italija kupila 58 %, Zahodna Nemčija 24, Orient 7,5, Švica 4,5 in Holandska 4 %.

V prvem polletju tekočega leta je izvoz rezanega lesa dosegel približno vrednost lanskega prvega polletja. Sicer je izvoz v Italijo močno nazadoval, vendar se je s podražitvijo lesa v skandinavskih državah odprla nadaljna možnost izvoza rezanega lesa v zahodnoevropske države.

Ne glede na to pa se avstrijska žagarska industrija slej ko prej bori z velikimi težavami. Te težave povzročajo vedno manjši razpon med proizvodnimi cenami rezanega lesa in njegovimi kupnimi cenami na evropskem trgu. Spričo tega zastarele žage skoraj ne morejo več vzdržati konkurence in je ukinitve obratovanja takih žag takorekoč dnevni pojav. Osnovni problem žagarskih podjetij v državi je njihova sposobnost za racionalizacijo in modernizacijo obratovanja. Na tej poli je model modernega žagarskega obrata na Avstrijskem lesnem sejmu zgleden primer poti v bodočnost žagarskih podjetij.

Gospodarski odnosi med Avstrijo in Romunijo

Romunija, ki se letos s posebno razstavo prvič udeležuje Avstrijskega lesnega sejma v Celovcu, je izredno pomemben trgovinski partner naše države. Blagovno menjavo med obema državama zlasti pospešuje plovba po Donavi, zadnja leta pa tudi izredno močan gospodarski vzpon Romunije, ki se je pričela uvrščati med evropske industrijske države. Štiri petine njenega izvoza predstavljajo industrijski izdelki.

Blagovna izmenjava med Avstrijo in Romunijo temelji na dolgoročni trgovinski pogodbi, ki je bila podpisana v Bukarešti za obdobje 1961—1965. Po tej pogodbi izvažajo Romunija v našo državo svoje tradicionalno eksportno blago, kot so proizvodi iz mineralnih olj, izdelki iz lesa, kmetijski prehrabeno blago, v novejšem času pa tudi polfabrikati iz jekla, izdelki kemične industrije, stroji za izdelavo orodja in elektromotorji. Avstrija izvažava v Romunijo razne stroje in naprave, jeklo in valjano blago, ki je odporno proti ognju, vlakneno volno, sintetična vlakna in drugo.

Od leta 1959 se je obseg blagovne izmenjave med Avstrijo in Romunijo počel dvigovati. H temu je v veliki meri prispeval leta 1963 podpisani sporazum o ureditvi medsebojnih finančnih problemov, ki je stopil začetkom leta v veljavo. Od lani naprej so tudi medsebojni kontakti med vladama Romunije in Avstrije zelo živahni in kažejo nove možnosti vsestranskega sodelovanja. Na letošnjem sejmu v Bukarešti je sodelovalo nad 200 razstavljalcev iz Avstrije, Romunija pa bo letos že enajstič sodelovala na Dunajskem mednarodnem velesejmu.

LONDON. — Predsednik britanske vlade Harold Wilson je v spodnjem domu izjavil, da vietnamskega problema ni mogoče rešiti z vojno. Izrazil je upanje, da bo zmoglo prepričanje, da je to vprašanje mogoče rešiti le za konferenčno mizo.

HIROŠIMA. — Ob 20-letnici dneva, ko je ameriško vojno letalo odrglo prvo atomsko bombo nad Hirošimo, so bile po vsej Japonski velike spominke slavnosti. V Hirošimi se je zbralo okoli 50.000 ljudi, ki so se poklonili spominu okoli 200.000 žrtev prve atomske bombe. Mestni župan Sincō Hamai je v „Parku miru“, kjer je bilo ob tej priložnosti položeno okoli 6000 vencev, izjavil, da se morajo vsi ljudje dobre volje združiti za rešitev človeštva. Zaradi vedno večje rušilne moči modernih jedrskih orožij, zaradi vedno večjega števila držav, ki z njim razpolagajo ter zaradi sovražnosti v Vietnamu in drugih delih sveta — je poudaril župan Hirošime — je človeštvo danes pred nevarnostjo, kakršne doslej še ni bilo.

WASHINGTON. — Potujoči ameriški veleposlanik Averell Harriman je v izjavi za ameriško televizijo ponovno naglasil, da Sovjetska zveza odkritosrežno želi, da bi v Vietnamu zavladal mir in da bi z Ameriko sklenili sporazum, s katerim bi bilo prepovedano širjenje atomskega orožja. Naglasil pa je, da Sovjetska zveza ne bo sklenila tega sporazuma, do-

POŠIROKEM SVETU

kler se ne konča vietnamska vojna. Ko je govoril o svojih vtihih med razgovori s sovjetskimi voditelji, je Harriman dejal, da Sovjetska zveza resnično želi, da bi dosegli mednarodni sporazum, ki bi onemogočil, da bi atomsko orožje prišlo v roke neodgovornim politikom, kajti „Sovjetska zveza neče atomske vojne“.

BERLIN. — Po daljšem premoru sta vzhodnonemška vlada in zahodnoberlinski senat sklenila nadaljevati pogajanja o nadaljnjih obiskih zahodnih Berlinčanov v vzhodnem Berlinu. V političnih krogih poudarjajo, da je oziroma za ta pogajanja zelo ugodno, saj obe strani želita, da bi dosegli nadaljnji sporazum. Vzhodnonemška vlada v tej zvezi ne postavlja nobenih novih pogojev, marveč zahteva samo to, da zahodnoberlinski senat prepove delovanje podalnih provokatorskih organizacij, ki v zahodnem Berlinu organizirajo pobege iz vzhodnega in zahodni del mesta in pri tem služijo velike vsote denarja.

NEW YORK. — Odkar so se nevezane države članice Varnostnega sveta odločile, da spravijo vietnamsko vprašanje pred Varnostni svet, se je Amerika znanila v zelo neprijetnem položaju, saj se zaveda, da bi bila deležna ostrih napadov zaradi vojaške intervencije v Vietnamu. Zato se je ameriška vlada obrnila na Varnostni svet s posebnim pismom, v katerem pravi, da bi bila pripravljena na razpravo o vietnamskem vprašanju. V diplomatskih krogih na sedežu OZN ta „ponudba“ Amerike seveda ni povsem zadovoljila in so ameriškomu predstavniku v Združenih narodih takoj postavili vprašanje, zakaj se Amerika ni že prej obrnila na Varnostni svet, če je mnenja — kakor izjavlja ameriška vlada zdaj — da je treba ta forum obvestiti o katerem koli problemu, življenjsko pomembnem za mednarodni mir in varnost.

HONGKONG. — Francoski minister za kulturo Andre Malraux je na povratku s obiska na Kitajskem v Hongkongu izjavil, da Francija ne bi želela, da v območju Azije drugi ponovljajo njene napake iz preteklosti. Francoska vlada je zagrešila dovolj napak v Aziji, je dejal Malraux, zato želi, da se te napake ne bi ponavljale, saj je to v interesu prihodnosti sveta. Glede odnosov med Vzhodom in Zahodom pa je Malraux izrazil željo, da bi se ti odnosi izboljšali. Pri tem je naglasil, da ti odnosi niso odvisni od vietnamskega problema, marveč bi prej lahko rekli, da je vietnamski problem odvisen od razumevanja med Vzhodom in Zahodom.

LONDON. — Britanski zunanji minister Michael Stewart je izjavil, da se je pripravljen zavzeti za sklicanje mednarodne konference ali kakršnih koli drugih ukrepov za mirno rešitev vietnamskega problema, če bi tako željo izrazil tudi sovjetski zunanji minister Gromiko.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je prejšnji teden podpisal novi zakon o pravicah glasovanja, s katerim so odstranjene — vsaj na papirju — nekatere diskriminacije, katerim so bili doslej izpostavljeni pri volitvah črnski volivci. Zakon je bil podpisan točno ob 100-letnici dneva, ko je takratni predsednik Abraham Lincoln parafiral zakon o osvoboditvi sužnjev. Za ameriško „demokracijo“ je torej značilno, da niti v sto letih ni uspela rešiti vprašanja enakopravnosti svojih državljanov in so že danes na dnevnem redu rasistični izgedi, ki pričajo o tem, da precejšen del ameriškega ljudstva še danes gleda v črnih manjvredne ljudi — sužnje.

MOSKVA. — V ponedeljek je prispel na uradni obisk v Moskvo predsednik turške vlade Ürgüplü, ki je hkrati prvi turški premier, kateri je v zadnjih 30 letih uradno obiskal Sovjetsko zvezo. Med glavnimi vprašanji, ki so na dnevnem redu razgovorov sovjetskih in turških predstavnikov, je po mnenju diplomatskih krogov vprašanje sovjetske gospodarske pomoči Turčiji.

BERLIN. — Vzhodnonemški list „Neues Deutschland“ piše, da so dokazi o tem, da Zahodna Nemčija proizvaja vrsto raketnih orožij in da opravlja stalne poskuse z njimi. Pri tem se list sklicuje tudi na pisanje organa zahodnonemškega obrambnega ministrstva „Soldat und Technik“, ki poroča o serijski proizvodnji in sicer po ameriških licencah ter že od leta 1955 dalje.

PEKING. — Kitajska vlada je objavila sporočilo, s katerim obsoja ameriško vlado zaradi pošiljanja novih enot v Južni Vietnam, da bi pospešila širjenje agresivne vojne v tej državi. Zločin agresije s strani Amerike — je rečeno v sporočilu — pa pomeni samo novo spodbudo vietnamskemu ljudstvu na še bolj odločen odpor in borbeno enotnost v njegovi borbi na življenje in smrt proti ameriškim agresorjem. V sporočilu kitajska vlada znova potrjuje podporo vietnamskemu ljudstvu.

DEŽELNI GLAVAR SIMA:

Gospodarski uspehi sad tolerance

Ob priložnosti otvoritve 14. Avstrijskega lesnega sejma in Koroškega sejma je imel koroški deželni glavar Hans Sima govor, v katerem je med drugim dejal:

»Koroški sejem je na področju gospodarstva ogledalo koroškega življenja, k čemur tudi spada, da kot Avstrijski lesni sejem vpliva daleč preko avstrijskega okvira in da vedno bolj izžareva preko meja naše republike. Koroška je v zavesti svojega geografskega položaja na stikališču jezikov, kultur in tudi gospodarskih prostorov v minulih desetletjih dosledno izgradila in gojila kontakte s svojimi sosedmi. S tem je opravila praktično delo za razumevanje med narodi, ki je bilo tudi državopolitično odločilnega pomena. Z zadovoljstvom sedaj lahko ugotavljamo vedno močnejši in vedno očitnejši mednarodni značaj sejma, ki ima svoj izraz zlasti v udeležbi razstavljalcev različnih evropskih držav.«

Ko je dejal, da je vsakoletna otvoritev sejma za gospodarsko priložnost za bilanco in za določanje gospodarskopoličnih ciljev koroške deželne politike, je poudaril, da je sejem primer, kako se Koroška po za slugi pridnosti svojega prebivalstva udeležuje na splošni konjunkturi. Treba pa je vedno znova opozoriti, da Koroška še vedno trpi na najneugodnejših izhodiščih, s katerih je nastopila, in na hibah strukture, ki iz tega izvirajo. Tako les, kot turizem in bogastvo na virih električne energije, ki so najočitnejša bogastva dežele in ki prinašajo v zunanji trgovini države velike devizne koristi, so istočasno gospodarska področja, ki nudijo prebivalstvu v glavnem le sezonsko zaposlitev. »Uspehi dežele za skupno državo — h katerim je treba pristeti še bogastvo otrok in ne le enkrat dokazano zvestobo deželanov od države — opravičujejo vedno znova klic po načrtnem in usmerjenem pospeševanju, ki je neposreden dokaz zdravega federalizma.

Kar Koroška potrebuje in za čemer stremi, so nadaljnja stalna delovna mesta z dobro premišljeno razmestitvijo industrij, ki bodo ne nazadnje nudile zaposlitev tudi ženam. Razveseljivo je, da je v tem pogledu v tesnem sodelovanju vseh pristojnih organov in individualne iniciative prišlo že do pomembnih uspehov. Sodelovanje vseh, če gre za nadrejene koristi naše dežele, je zapoved ljubezni do Koroške; sam bi se tukaj k temu izrecno priznal in ponovil mojo izjavo, da vidim svojo obvezno nalogo v tem, da kot deželni glavar nastopim za življenjska vprašanja naše dežele, za koristi vseh Korošcev.«

Deželni glavar Sima se je ob tej priložnosti bavil z vprašanji, ki so povezana z razvojem dežele od agrarnega k mešanogospodarskemu območju in pri tem naglasil, da v primerjavi z drugimi zveznimi deželami Koroška v blagostanju še vedno zaostaja in da je zaradi tega treba dosledno nadaljevati z vsemi ukrepi pospeševanja, ki so v stanju, da zboljšajo gospodarsko strukturo, predvsem pa s tistimi, ki so v stanju, da okrepijo gospodarsko moč predelov, ki so v razvoju. »Pri tem gre za popravilo tistega, kar je bilo zamujene-ga v preteklosti, vsled česar naj bi izostale tudi omejitve že itak skromno določenih zveznih sredstev za pospeševanje teh predelov, kar je v korist avstrijskega narodnega gospodarstva.«

Zaključno je deželni glavar Sima dejal: »Vzpon naše dežele je uspeh razumevanja polnega sodelovanja vseh dobrohotnih Avstrijcev. Poseben delež na njem imajo delovni močje in žene. Najpomembnejši predpogoj za zagotovitev našega demokratičnega življenjskega prostora je bil in je socialni mir. Tudi v bodoče je treba — odgovarjajoče življenjskemu načinu koroškega ljudstva — v praksi dnevne politike spoštovati in uveljavljati načela medsebojne tolerance na vseh področjih življenja, potem ko uspelo doseženo obdržati in novo ustvariti.«

Ali ste duhoviti?

Ameriški filmski in radiotelevizijski komik Jack Benny pripoveduje, kako lahko vsak izmed nas duhovito pove katerokoli smešnico.

● Polžite prave besede

Ni treba, da bi pred ogledalom vadili, preden boste povedali nekaj stavkov v javnosti. Ne bo pa odveč, če boste pred pripovedovanjem dvakrat ponovili vsebino zgodbe. Bolj gotovi boste v posameznih izrazih, od katerih je odvisen uspeh vašega pripovedovanja.

● Prilagodite vsebino družbi

V zdravniški družbi lahko pripovedujete smešnice o mazačih; smejali se bodo. Toda nikar ne poskušajte pripovedovati takšne smešnice v družbi, kjer je samo en zdravnik. Pri zadetega se bo počutil in bo prav gotovo užaljen.

● Humor naj ustreza razpoloženju družbe

Sala je zanimiva, kadar je povedana ob pravem času. Zelo obzirno morate pripraviti družbo na pripovedovanje šale, jo neopazno pripeljati do cilja. Komik razpolaga s številnimi poklicnimi zvijačami, ki se jih je moč naučiti v praksi. Nauči se, kdaj je treba nehati, kdaj je treba podkrepiti s kretnjami, mimiko, kakšna naj bo intonacija... Vse to je treba prilagoditi osebnosti komika in vsega tega se je moč naučiti s potrebnimi vajami.

● Smejte se tujim šalam

Vsi ljudje ne morejo imeti daru za komike, toda nekaj smo lahko vsi: dobro občinstvo. V družbi je to drugo še bolj spoštovano. Povsem zadostuje, da kažete zanimanje za tuje šale in da znate poslušati. Če ste zmožni tega, boste prebili zelo prijeten večer in dokazali, da imate duha. Spoštovani boste mnogo bolj kot tisti, ki je povedal nekaj na pamet naučenih smešnic, potem pa do konca zabave obsedel na stolu in gledal na uro.

Tedenski spored poletnih kulturnih prireditev

● V BREZAH:

- 13. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
 - 14. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
 - 15. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
 - 18. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
 - 19. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
 - 20. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
 - 21. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
 - 22. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
- Začetek predstav ob 20. uri.
- V LJUBLJANI:
- 13. 8. — **MADRIGAL SINGERS**, Chapman College iz Kalifornije, Amerika
 - 17. 8. — **KONCERT SODOBNE GLASBE**, Pro musica viva, Ljubljana
 - 20. 8. — Franz von Suppe: **BOCCACCIO**, opereta, Kazališče „Komedijski“, Zagreb
- Začetek predstav ob 20.30 uri.

10 let avstrijske televizije

V Avstriji danes okoli 650.000 televizorjev

Ko je avstrijska televizija začela 1. avgusta 1955 s svojimi prvimi poskusnimi oddajami ter je 1. septembra 1955 uvedla svoj prvi redni program, verjetno tudi največji optimisti niso računali z razvojem, ki ga bo ta mlada ustanova zabeležila že v prvih desetih letih svojega obstoja. Takrat so bili strokovnjaki mnenja, da bo postala televizija rentabilna šele tedaj, ko bo imela 100.000 „odjemalcev“; napovedovali pa so, da se bo to zgodilo leta 1960. Razvoj pa je presegel vsa pričakovanja: prvih 100.000 televizorjev so v Avstriji našli že leta 1959, do konca leta 1960 se je njihovo število dvignilo na 193.046, do konca leta 1964 celo na 540.062, danes pa je v Avstriji že okoli 650.000 prijavljenih televizorjev.

V teh desetih letih pa avstrijska televizija ni napravila velik korak naprej le pri številu svojih „odjemalcev“, marveč se je iz skromnih in predvsem tehnično zelo pomanjkljivih začetkov razvila v pomembno komunikacijsko sredstvo, ki ga v današnjem življenju sploh ne bi več mogli pogrešati. Najboljši dokaz za to je nedvomno v dejstvu, da število televizorjev še vedno močno narašča. Meseca avgusta 1964 je bilo v Avstriji prijavljenih 537.000 televizorjev (na 100 gospodinjstev 23 aparatov), sredi letošnjega julija pa jih je bilo že 649.000, torej na vsakih sto gospodinjstev 28 aparatov. Gledano po zveznih deželah je prvo mesto razumljivo zavzemal Dunaj, ki je z 253.422 aparati daleč prednjačil pred ostalimi predeli Avstrije. Na Nižjem Avstrijskem je bilo prijavljenih 111.865 televizorjev, na Zgornjem Avstrijskem skoraj 95.000, na Štajerskem okoli 73.000, Tirolska je imela okroglo 31.000, Solnograška 27.000 in Koroška skoraj 26.000 televizorjev, med tem ko so jih na Predarlskem našli 16.868, na Gradiščanskem pa 12.168.

Prvo desetletje pomeni za avstrijsko televizijo vsekakor lepe uspehe, ki so najboljša podlaga za uspešen razvoj tudi v bodoče. Za leto 1967 napovedujejo poleg tega še barvno televizijo in računajo, da bo do takrat v Avstriji dosežen že prvi milijon televizorjev.

Priljubljene knjige med Slovenci

Najboljše merilo za priljubljenost posamezne knjige je nedvomno v tem, koliko se je proda v knjigarnah. Mariborski „Večer“ je pred nedavnim objavil članek o best-sellerjih zadnjega meseca in iz tega članka povzemamo tudi naslednje ugotovitve, ki kažejo, kakšne knjige so slovenski bralci najbolj kupovali in seveda tudi brali.

Ugotovitev naslova knjige, ki so jo najbolj kupovali, je bilo povsem lahko opravilo, pravi pisec članka. Ime Remarque je — kot kaže — za slovensko bralno občinstvo zadosten porok, da bo knjižno delo izpod njegovega peresa vredno branja. Pred meseci je v zbirki Zenit izšel njegov roman „Noč v Lisboni“, ki je vzbudil dokajšnje zanimanje; pred kratkim pa je mariborska založba Obzorja izdala roman „Čas življenja in čas smrti“, kateri je bil prav tako od vsega začetka v središču pozornosti slovenskih bralcev in kupcev knjig. Po podatkih iz večine mariborskih, ljubljanskih in celjskih knjigarn je mogoče priti do dokončnega rezultata, da je Remarqueov „Čas življenja in čas smrti“ bestseller v treh največjih slovenskih mestih.

O ostalih knjigah, ki so jih v mariborskih, ljubljanskih in celjskih knjigarnah poleg Remarquea največ prodali, pa je prišel pisec članka do naslednjih ugotovitev:

V mariborski knjigarni založbe Obzorja so bili najbolj priljubljeni še romani „Most na reki Kvaj“ Pierra Boulleja, „V imenu hudiča“ Hansa Habeja, „Gabriela“ Jorga Amada in „Usoda dr. Shannona“ pisatelja Cronina. Podobno je bilo stanje v obeh knjigarnah Mladinske knjige, kjer so kupci najbolj povpraševali po „Mostu na reki Kvaj“ Pierra Boulleja, romanu „V pomladi življenja“ Rawlingsove in delu „Romeo, Julija in tema“ Jana Otčenaška, prodali pa so tudi veliko izvodov „Olda Shatterhanda“ Karla Maya.

V največji ljubljanski knjigarni je bilo še vedno veliko povpraševanje po „Prešernovem življenju“ Antona Slodnjaka; razen tega pa so šle dobro v promet knjige „V pomladi življenja“ Rawlingsove, „V zanosu in obupu“ Irvinga Stona ter „Ostržek“ Colodija. V knjigarni Cankarjeve založbe so bila najbolj priljubljena dela „Judežvo drevo“ in „Usoda dr. Shanona“ pisatelja

KULTURNE DROBTINE

● V okviru slavnostnih iger v Bregenzu, ki slavijo letos svoj 20-letni jubilej, je spel posebna atrakcija uprizoritev Straussove opere „Noč v Benetkah“. Kot prizorišče služi 40.000 kvadratnih metrov veliki „oder“ na jezeru, kjer voda, čolni, mostovi in gondole dajejo pristojo podobo Benetk. V glavnih vlogah nastopajo mednarodno znani pevski solisti.

● Sinjska alka, starodavno tekmovanje najboljših konjenikov iz celinske krajine, slavi letos svoj 250-letni jubilej. Zaključek velikih praznov je bil v nedeljo, ko se je v Sinju zbralo nad 30.000 ljudi, ki so navdušeno pozdravili tudi predsednika Tita.

● Sidney, glavno mesto Avstralije, gradi novo operno gledališče. Ob začetku gradnje leta 1957 so gradbene stroške ocenili na kakih 200 milijonov šilingov, v resnici pa so že doslej, ko je gradnja do polovice gotova, narasli na 1400 milijonov šilingov, tako da upravičeno govorijo o najdražji operi na svetu.

Finančne skrbi

tudi v celovškem Mestnem gledališču

Ukrep finančnega ministra, ki je občutno skril posamezne postavke državnega proračuna, so prizadeli tudi številne kulturno-umetniške ustanove, predvsem državna in deželna gledališča, ki so v pretežni meri navezana na subvencije. Med temi je tudi Mestno gledališče v Celovcu, ki naj bi letos dobilo iz državnih sredstev 3.532.000 šilingov subvencij, katere pa so bile znižane za 15 odstotkov, kar znaša približno 600.000 šilingov. Vodstvo gledališča se zdaj bavi z vprašanjem, kje dobiti ta nujno potreben denar. Najbolj enostavna rešitev bi seveda bila, če bi manjkajočo vsoto prispevali dežela in mestna občina; vendar znaša prispevek Koroške in Celovca že doslej po 4.022.000 šilingov, poleg tega pa bo dežela krila še primanjkljaj, ki je nastal vsled ukinitve tako imenovanega „kulturnega groša“.

Finančna politika sedanjega pristojnega ministra ima torej dalekosežne posledice za mnoga področja javnega življenja.

Cronina ter „Gabriela“ Jorga Amada, medtem ko so kupci v knjigarni Državne založbe najraje segali po romanu „Most na reki Kvaj“ Pierra Boulleja ter po zvezkih zbirke „Sto romanov“ in sicer sta bila zlasti priljubljena romana „Oblomov“ Gončarova ter „Gnus“ Sartra. Končno je bil Remarque v ospredju zanimanja tudi v knjigarni Mladinske knjige, kjer mu je po priljubljenosti na drugem mestu sledil roman „Most na reki Kvaj“, precej pa je šla v promet tudi trilogija „Bobri“ domačega pisatelja Janeza Jalna.

V celjskih knjigarnah so kupci najraje segali po novih izdajah, prav tako pa je bilo še vedno veliko povpraševanje po Slodnjakovem Prešernu ter po romanih „Judežvo drevo“ pisatelja Cronina in „San Salvador“ Hansa Kadesa.

Nacistični načrti za uničenje koroških Slovencev

(5. nadaljevanje in konec)

Primerjava tega odloka z določbami o preselitvi Kanalcianov na Koroško iz leta 1941 dokazuje, da je bilo nacistom slovensko etnično področje na Koroškem dobro znano. Zanimivo je, da se izselitveno področje v Himmlerjevem ukazu sklada z določili uredbe o dvojezičnem šolstvu iz oktobra 1945. Zajemalo je celoten velikovški politični okraj in celo Pustirico. V celovškem političnem okraju je zajemal Himmlerjev ukaz iste občine kot kasnejši zakon o dvojezičnem šolstvu z izjemo občine Teholca, ki je Himmlerjev ukaz ni vseboval, in občine Otmanje, ki je ni upoštevala uredba o dvojezičnem šolstvu. Povsem se skladata Himmlerjev ukaz in uredba o dvojezičnem šolstvu za slovenske in jezikovno mešane občine v političnih okrajih Beljak in Smohor, izjemi pa sta občini Labod in Legerbuch v političnem okraju Wolfsberg. Primerjava Himmlerjevega ukaza s takratno obšinsko razdelitvijo tudi pokaže, da je bil seznam občin, predvidenih za izselitev, izdelan že vsaj v poletnih mesecih leta 1942. V dokaz nam služi dejstvo, da sta bili občini Libelče in Zvabek tistega leta izločeni iz sodnega okraja Pliberk ter vključeni v sodni okraj St. Pavel v Landkreisu Wolfsberg.

Omenili smo že, da so porazi tretjega rajha preprečili izvedbo načrta o izselitvi večjega dela prebivalcev južne Koroške; neposredni vzrok za opustitev Himmlerjevega načrta pa je bil nedvomno močan sovjetski prodor na vzhodni fronti pri Rostovu marca 1943. Od tega časa dalje moremo zaslediti nove načrte in dejanske izselitve Slovencev le še

v povezavi z razmahom protinacističnega boja slovenskega prebivalstva ter z načrti o obrambi koroških meja pred morebitnim sovražnikom.

Tako je Rainer leta 1944 nameral izseliti iz Hodiš 16 slovenskih družin; do te izselitve pa ni prišlo.²⁶ Istega leta je nastal tudi načrt o preselitvi celotnega prebivalstva iz področja Sel in Borovelj. Ta prostor naj bi namreč postal vojaško vežbališče

26 Prim. Die Neue Zeit, 1. 1. 1954, št. 1.

Spomine na skupno trpljenje obujajo bivši izseljenci na vsakoletnem obzornem zboru Zveze slovenskih izseljencev

za čete, ki so bile na poti v Italijo. Morda spada prav v ta okvir akcija za izselitev 120 družin, ki jo je omenil na Maier-Kalbitschevem procesu priča Ludwig Michitsch.

Na tem procesu se je tudi pokazalo, da so nacistične oblasti v letih 1944 in 1945 razpravljale o morebitni »evakuaciji« celotnega prebivalstva južne Koroške ali vsaj »obremenjenih« prebivalcev, v kolikor bi se sovražnik približal koroškim mejam. Vendar pa se je ob tem načrtu izkazalo, da bi pri morebitni izvedbi take izselitve predstavljal glavno oviro prevoz tako velikega števila »evakuirancev«.

Tone Zorn

Poštna odpravna številke

od 1. januarja 1966 tudi v Avstriji

Generalna direkcija avstrijske pošte je v svojem uradnem listu z dne 1. julija razglasila, da bo v okviru racionalizacije s 1. januarjem 1966 uvedla tako imenovane poštna odpravna številke (Postleitzahlen), kakor so že dalj časa v uporabi v raznih drugih državah. S tem hoče poenostaviti razdeljevanje poštnih pošilk.

Vsak poštni urad v Avstriji bo dobil svojo posebno številko, in sicer štirimestno številko, iz katerega bo — vsaj za poučenega uradnika — točno razvidno, za katero pošto gre, čeprav na pismu ali drugi poštni pošiljki niti ne bo več treba nujno navesti tudi imena poštne urada. Razdelitev števil je bila izvedena po precej kompliciranem sistemu: prva številka štirimestne številke bo pomenila odpravno cono ali zvezno deželo, druga številka odpravno področje po geografski razdelitvi, tretja številka prometno zvezo in četrta številka končno posamezni poštni urad. (Po tej razdelitvi — da omenimo konkreten primer — bo imela pošta Vrba ob Vrbskem jezeru poštno odpravno številko 9220.)

Po navodilih, ki jih je v tej zvezi objavila poštna generalna direkcija, bo treba poštna odpravna številke navesti na poštni pošiljki (pismu itd.) levo od imena naslovne pošte, vendar brez podčrtavanja in tudi ne v krogu; številka mora biti vedno štirimestna, čeprav se konča z eno ali več ničlami; navedba številke lastnega poštne urada je nujno priporočljiva tudi pri naslovu odpošiljatelja.

Za praktično uporabo poštnih odpravnih številke bo poštna direkcija izdelala poseben seznam, v katerem bodo po abecednem vrstnem redu navedeni vsi poštni uradi Avstrije, prav tako pa tudi vse poštna odpravna številke od 1010 do 9991.

Gorenjska v besedi in sliki

V zbirki monografij Slovenije, ki jo je lani začela izdajati Državna založba v Ljubljani, je pred nedavnim izšel drugi zvezek — Gorenjska, ki jo predstavlja v besedi

Besedni del knjige obsega zemljepisni in gospodarski oris Gorenjske ter opis Kranja kot njenega središča, v besedilih pod posameznimi slikami pa so navedeni podatki o zgodovini, narodnoosvobodilnem gibanju, gospodarstvu, turističnih zanimivostih, umetnostnih spomeni-

kih in raznih drugih znamenitostih posameznih krajev. Slikovni del knjige pa vsebuje barvne fotografije posnetke glavnih pokrajinskih in drugih značilnosti Gorenjske.

Medtem ko je prvi zvezek iz te zbirke — „Ljubljana“ — ob svojem izidu lani naletel na številne kritike, je „Gorenjska“ deležna splošnega priznanja. V podobnih zvezkih bodo tekom časa prikazane tudi še ostale slovenske pokrajine.

Geschehen
in

Südkärnten

In der Zeit vom 3. bis 5. Juli besuchte eine Studiengruppe das landwirtschaftlichen Institutes aus Celje (Jugoslawien) verschiedene bäuerliche Betriebe in Südkärnten, um hier die Probleme auf dem Gebiete der Betriebsumstellung, Arbeitsvereinfachung und Spezialisierung auf die Rinderhaltung kennen zu lernen. Die Gruppe, der auch praktische Bauern angehörten, besuchte unter Führung des Sekretärs des Slowenischen Bauernbundes in Kärnten die bäuerlichen Betriebe von Miha Kapp in Zamanje/Obersammelndorf, Hubert Ferčnik in Sveče/Suetschach und von Lajze Trunk in Zutače/Susalitsch sowie die slowenische Landwirtschaftsschule Podravlje/Föderlach. Zum Schluß stattete sie noch einen Besuch der Landwirtschaftlichen Kursstätte in Celovec/Klagenfurt ab.

000

Aus dem Jahresbericht des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt für das Schuljahr 1964-65 geht hervor, daß im vergangenen Schuljahr diese Mittelschule 362 Schüler besucht haben, die in 13 Schulklassen aufgeteilt waren. Die ersten vier und die sechste Klasse dieser Schule wurden in Parallelschulen geführt. Der Lehrkörper bestand aus 21 Professoren. Die soziale Zusammensetzung der Schüler zeigt, daß die Eltern von 147 Schülern Bauern sind, 95 der Schüler stammen aus Arbeiter- und 62 aus Angestellten- bzw. Beamtenfamilien, die Eltern von weiteren 35 Schülern sind Gewerbetreibende, der Rest der Schüler stammt aus Rentnerfamilien und aus freien Berufen. Zu den Schülerinschreibungen für das Schuljahr 1965-66 am 10. Juli haben sich rund 70 neue Schüler eingefunden.

000

Die Koroška dijaška zveza (Kärntner Studentenverband) in Celovec/Klagenfurt veranstaltete am 11. Juli ein Jugendtreffen der nationalen Minderheiten Österreichs. An diesem Treffen nahmen außer den Mitgliedern dieses Verbandes auch starke Abordnungen der Jugend der kroatischen und der tschechischen Minderheit in Österreich teil. Die Festveranstaltung im großen Saal des Konzerthauses war dem 20. Jahreslag der Wiedererrichtung der Republik Österreich und dem zehnten Jahrestag der Unterzeichnung des österreichischen Staatsvertrages gewidmet.

000

Im Rahmen des Kulturaustausches zwischen den Gemeinden Kranj und Zelezná Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach an der österreichisch-jugoslawischen Grenze kam es nach einem Freundschaftsspiel der Fußballmannschaften beider Orte in Kranj im Laufe des Monats Juni am 11. Juli zu einem Gastkonzert der Blasmusikkapelle aus Kranj in Zelezná Kapla/Eisenkappel. Die Gäste wurden von Vertretern des Gemeinderates und von der Vellacher Trachtenkapelle feierlich begrüßt. Am selben Abend brachte die Spielgruppe des heimischen slowenischen Kulturvereines „Zarja“ das Theaterstück „Stari in mladi“ (Die Alten und die Jungen) zum zweiten Mal zur Aufführung.

000

Aus Anlaß der zwanzigsten Wiederkehr der Rückkehr der slowenischen Ausgesiedelten, die im Jahre 1942 und später von den nazistischen Machthabern von ihren Höfen und Heimen in Kärnten vertrieben und in Überwachungslagern in Deutschland angehalten wurden, veranstaltete der Verband der slowenischen Ausgesiedelten in Kärnten am 18. Juli in Bilčovs/Ludmannsdorf ein Treffen seiner Mitglieder und ihrer Familien. Das Treffen nahm einen sehr sinnvollen Verlauf, wobei Erinnerungen aus der Zeit des gemeinsamen Leidens ausgetauscht wurden.

000

Der Gesangsverein des Slowenischen Kulturvereines „Danica“ veranstaltete am 25. Juli in St. Primož ob Zablainskem jezeru/St. Primus am Thurner See für die dort und in der Umgebung weilenden Urlaubsgäste ein Konzert mit slowenischen und deutschen Volksliedern.

000

Wie alle Jahre führt auch in diesem Jahr der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten eine Ferienaktion slowenischer Kinder aus Kärnten in Savudrija an der jugoslawischen Adria durch. Die erste Gruppe weilte dort 3 Wochen und zwar vom 13. Juli bis 2. August. Am selben Tag folgte ihr die zweite Gruppe, die sich auch 3 Wochen in Savudrija aufhalten wird.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Osomelergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

K O L E D A R

Petek, 13. avgust: Hip. in Kas.
Sobota, 14. avgust: Evzebij
Nedelja, 15. avgust: Vneb. M. B.
Ponedeljek, 16. avgust: Joahim
Torek, 17. avgust: Hiacint
Sreda, 18. avgust: Helena
Četrtek, 19. avgust: Ludovik

NA LESNEM SEJMU:

Veliko zanimanje
za inozemske razstave

Že od prvega dne lesnega sejma naprej vzbujajo romunska, poljska in jugoslovanska posebna razstava, model sodobno racionalizirane-ga žagarskega obrata in nekateri stroji in naprave za transport in obdelavo lesa posebno pozornost obiskovalcev, zlasti pa strokovnjakov. Romunsko in poljsko pohištvo zadivi vsakogar, ki si ga ogleda, še bolj pa ga zadivijo neprimerno nizke cene teh v resnici kvalitetnih izdelkov.

Podobno zanimanje vlada za izdelke in blago v jugoslovanskem paviljonu, kjer se obiskovalci kar vrstijo. Ne glede na to, da razstavljeno pohištvo ne predstavlja dejanskih kvalitetnih sposobnosti jugoslovanske industrije pohištva, kakor jih je pokazala na lanskem ljubljanskem sejmu pohištva, je bil sejmski kontingent za uvoz pohištva iz Jugoslavije že v ponedeljek izčrpan. Isti dan je bil tudi že izčrpan kontingent za tekstilije, keramične ploščice, mineralno vodo, vino in slivovko.

Veliko zanimanje vlada v paviljonu tudi za usnjeno galanterijo, za izdelke domače obrti in za lov-ske trofeje, predvsem pa za week-end-hišico „Pomurka“, ki si jo je že v soboto in v nedeljo ogledalo nad 4000 obiskovalcev sejma. Med turisti je videti naraščajoče zanimanje za obisk in dopust v Jugoslaviji, pri čemer nove cene v Jugoslaviji turistov ne motijo. Poslovni krogi pa kažejo letos posebno zanimanje za prisilniški Reka in Koper.

Slovenjeplajberžani praviijo:

Take prireditve odklanjamo

V nedeljo zvečer nas je obiskal „Kärntner Bildungswerk“ in v dvorani pri Serajniku priredil prosvetno zabavno večer. Ker pride pri nas le redko kedaj do prosvetnih prireditvev, smo se ta večer v izredno velikem številu zbrali pri Serajniku. Toda bili smo razočarani in skoraj nismo mogli verjeti, da se tisto, kar se nam je nudilo, v drugi polovici dvajsetega stoletja lahko imenuje prosvetna prireditev. Mi bi jo imenovali drugače.

Kakor da ne bi bili v drugi polovici dvajsetega stoletja in da ne bi že širom dežele prodrlo spoznanje, da živita tukaj dva naroda v duhu tolerance in sporazumevanja in kakor da bi bila naenkrat zbrisana resnica, da smo si po krvavih izkušnjah vojne sedanjost izoblikovali le potom sožitja in prijateljstva med narodi, od česar pa je odvisna tudi bodočnost sveta, pevski zbor ter napovedovalec in recitator niso znali dosti drugega, kakor netiti stare nemško-nacionalistične strasti ter z njimi izzivati in žaliti naše prebivalstvo.

Take, od zunaj vnešene in vsiljive prireditve odklanjamo, ker nas žalijo in ker niso niti prosvetne. Mi hočemo prireditve v duhu našega

Švedska industrija ima na letošnjem sejmu razstavljene tri novosti: univerzalni gozdni vlačilec „Tree Farmer“ iz skupine „Kockum Malmo“, vilasto dvigalo in skladalnik za hlode z zmogljivostjo 8 ton in „S-T-Aggregat“ za impregniranje lesa z vakuumom in pritiskom, ki je zlasti pripraven za manjša podjetja, ki obdelujejo les.

IZ CELOVCA:

Stari trg je dobil lepše lice

Danes popoldne bo preurejeni Stari trg v Celovcu uradno predan svojemu namenu. Po dolgem zimskem prerokanju med celovskim magistratom in trgovci na tem trgu so ga pričeli pomladi preurejati. Zaradi neugodnega vremena se je delo zakasnilo in je morala biti otvoritev trga za nekaj tednov odložena.

Sedaj, ko je tako daleč, lahko rečemo, da je trg svojo podobo docela spremenil in sicer v veselje tako njegovih obrobnihih prebivalcev, kot pa

ljudi, ki prihajajo tja, da si ga ogledajo, bodisi kot kupci raznovrstnega blaga. Namesto s starimi kamni tlakovaneega cestišča in ozkih pločnikov, kar vse je oviralo promet v tem trgovskem delu mesta, se obiskovalcu mesta predstavlja preurejeni Stari trg z enosmernim cestiščem od vzhoda proti zahodu ter s širokimi pločniki v temnem asfaltu. Trg je podobno kot sosedni ulici, ki sta odmerjeni samo pešcem, olesan s cvetjem in priklupnim vodnim bazenčkom. Za razsvetljavo so postavljene širom trga svetilke, ki imajo obliko starih plinskih latern. Vse pa se lepo sklada s fasadami hiš ob trgu, ki je postal s to preureditvijo zelo priklup in vpliva pomirjevalno na vsakogar, ki ga obišče.

Celovec je s to preureditvijo postal spet za eno zanimivost priklupnejši in bogatejši, ki pa bo nedvomno v največjo korist tistih, ki so se pozimi taki preureditvi precej časa upirali.

Celovec, kraj številnih zasedanj

S pričetkom lesnega sejma so se v Celovcu pričela spet zasedanja raznih ustanov in združenj, ki se bavijo z gozdarstvom in lesnim gospodarstvom. Že v sredo pred pričetkom sejma so se v Celovcu zbrali novinarji lesnega gospodarstva k svojemu tretjemu seminarju. Seminarja se je udeležilo okoli 50 novinarjev iz 11 evropskih držav. Prvi dan so bili na strokovni ekskurziji v območju Borovlj in Kočuhe, drugi dan so si ogledali sejem, tretji dan pa so poslušali in razpravljali o raznih referatih.

V četrtek popoldne je bila konferenca vladnih gozdnih direktorjev, direktorjev za gozdarstvo pri kmetijskih zbornicah in načelnikov

oddelkov za ureditev hudournikov. V petek je sledila konferenca združenja avstrijskih žagarjev, v torek pa so se zbrali vladni direktorji za gradbeništvo k posvetovanju, ki so mu prisostvovali tudi inozemski strokovnjaki.

Poleg tega je imela te dni tudi Zbornica obrtnega gospodarstva vrsto zasedanj obrtnikov, ki obdelujejo les. V Domu umetnikov pa je od petka minulega tedna do konca meseca odprta lovska razstava.

70 let Aljaževega stolpa na Triglavu

V soboto je minilo 70 let, odkar je župnik iz Dovjega Jakob Aljaž na vrhu Triglava (2863 m) postavil svoj stolp. Takrat je na polico v stolpu položil spominsko knjigo in na njeno prvo stran v latinščini in slovenščini zapisal: »Blagovolji zapisati v to knjigo svoje ime in kako misel, če ti je prav... Ta stolpič s panoramo sem postavil po svojem načrtu in na svoje stroške ter na svojem svetu dne 7. VIII. 1895 v občo korist... Jakob Aljaž, župnik na Dovjem«.

Aljaž se je rodil v vasi Zavrh blizu Ljubljane. V šoli je bil vedno med odličnjaki, zato so ga starši na predlog šolskega nadzornika dali študirati. Na Dunaju je študiral filozofijo, klasične jezike in staroslovenščino. Zelel je postati profesor, vendar je kasneje na željo svoje matere stopil v bogoslovje in postal pozneje duhovnik.

Že v zgodnji mladosti je vzljubil planine in gorski svet. V Trzinu, kamor je leta 1871 prišel za kaplana, je o njem in njegovih plezalskih sposobnostih krožila tale anekdota: Aljaž je dal cerkveni zvonik na novo pokriti, ker pa mu je klepar preveč računal, je zahteval, da naj mu predloži račun na podlagi porabljenega kositra. Da pa bi se sam prepiral o resničnosti računa, je

Jugoslovanski dan
na koroškem sejmu

Kakor vsako leto je bil tudi letos drugi dan Koroškega sejma jugoslovanski dan. Ob tej priložnosti je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Franc Pirkovič priredil v slavnostni dvorani Zbornice obrtnega gospodarstva tradicionalni sprejem, ki so se ga udeležili predstavniki koroškega gospodarstva, političnega in kulturnega življenja s predsednikom koroškega deželnega zbora Tillianom, deželnim glavarjem Simo in celovskim županom Ausserwinklerjem na čelu. Sprejema se je udeležila tudi delegacija Gospodarskih zbornic SR Slovenije in SR Hrvatske, navzoči pa so bili tudi predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Zgornja Vesca

Naš vaški potok, ki prihaja po dokaj strmem pobočju iz Turja, nam dela stalne skrbi. Njegova struga je zlasti letos polna vode, ki dere skozi vas ob vsakem večjem naliivu, vsled česar smo v stalnih skrbih, da potok ne bi prestopil bregov in poplavlil poslopja in polja, kar se je v preteklosti zgodilo že večkrat. Najhuje je bilo decembra 1912, ko je po večdnevni naliivih njegova voda vdrila v hiše in hleve, da smo morali živino začasno preseliti na skednje.

Letos je ta nevarnost stalna. Potok dere skozi vas kot hudournik. Zato smo pri uradu za ureditev hudournikov vložili prošnjo za njegovo ureditev in upamo, da nam bo le-ta priskočil na pomoč, da bomo oteli skrbi, ki nas zaradi njega stalno tarejo.

kratkomalo splezal po zunanji strani zvonika na njegov vrh in tako izračunal, koliko metrov kositra je klepar lahko porabil.

Na vrh Triglava je Aljaž prvič stopil leta 1887, teden dni pozneje, ko je nemško planinsko društvo odprlo Deschmannovo kočjo kot svojo prvo planinsko postojanko v tem območju. Ker se je Aljaž bal, da ne bi omenjeno društvo osvojilo vrh Triglava, je od občine Dovje za goldinar kupil svet na tem vrhu in postal s tem njegov lastnik. Kot tak se je odločil postaviti tam primerno zaklonišče v obliki stolpa. Načrt je napravil sam in sicer ga je enostavno narisal s kredo na tleh. Stolp je po tem načrtu izdelal klepar Belec iz Ljubljane, nakar ga je šest nosačev prineslo na vrh Triglava, kjer so ga postavili. Aljaž, ki ga poznamo tudi kot komponista vrste slovenskih, zlasti planinskih pesmi, je umrl 4. maja 1927 in je pokopan v Dovjem kot »triglavski kralj Matjaž — župnik iz Dovjega — Aljaž«.

V spomin na ta dogodek je planinski muzej Slovenije s sedežem na Jesenicah pustil v jeseniški železarni izdelati »dvojčka« Aljaževega stolpa v naravni velikosti in ga postaviti nasproti jeseniški železniški postaji.

Jože Vidic, Zirovnica

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo
žalostno vest, da je v ponedeljek v 81. letu starosti umrl
naš dobri oče, stari oče in stric

dr. Franc Petek
zdravnik

Pogreb draglega pokojnika je bil v sredo 11. avgusta
ob 3. uri popoldne v št. Rupertu pri Velikovcu.

Dr. Ana Petek, hčerka

Dr. Franc Petek, sin
z družino

v imenu vseh sorodnikov

BOHINJSKA PRAVLICA

O sinu, ki je imel malo pameti in trohico razumevanja

Nekoč je živel oče, ki je bil vse življenje raven. Imel je sina, ki je imel malo pameti in mrvico razumevanja. Preden je oče umrl, mu je rekel: „Sin moj, denarja in gradov nimam in ti jih ne morem zapustiti. Imaš mrvico razumevanja in kanec pameti, prav ju uporabljal, pa boš že kako živel med dobrimi ljudmi. Zapomni si pa zlasti nauk, ki ti ga dajem s seboj na pot. Če greš mimo poštenih ljudi, karkoli naj delajo, jim vedno od srca želi: „Bog daj več!“ Vsaj drugim privoščiš srečo, če je že ti nimaš.“

Oče je umrl, sin pa je šel po svetu. S seboj je nesel košček pameti in trohico razumevanja ter dobri očetov nauk. Pa ga pot zanese mimo žitnega polja, ki ga je pravkar pobila toča. Ljudje hodijo med njivami in žalostno ogledujejo uničen sad svojega truda.

„Oj, ljudje, kaj se kisatel!“ jih nagovori in jim vošči: „Bog daj več!“ Ljudje se razsrdijo in pravijo: „Kdo te je tako naučil, da nam voščiš nesrečo?“ Sin se začudi in vpraša: „Kako pa bi moral reči?“

„Reči bi moral, nikoli več naj se ne zgodi kaj takega!“ ga poučijo ljudje.

Zapomni si njihov nauk in gre naprej. Pride mimo hleva, pred katerim stoji gospodar in ogleduje pravkar skoteno tele.

„Nikoli več naj se ne zgodi kaj takega,“ spregovori sin.

Mož se razjezi, misleč, da se fant norčuje

in pravi: „Reci raje, Bog daj vsako leto enega!“ Sin si zapomni nauk in gre naprej. Pride mimo hiše, iz katere pravkar nesejo mrliča.

„Bog daj vsako leto enega!“ vošči. Ljudje so se razjezili in bi ga bili kmalu pobili na tla.

„Smrkavec, reci raje: „Mir njegovi duši!“ in pojdi dalje po svoji poti!“

Sin si zapomni nauk in gre dalje. Pride mimo kovača, ki je podkoval konja.

„Mir bodi njegovi duši!“ zavpije popotnik od daleč. Kovač ga nahruli, ker je mislil, da se fant narčuje iz njega in pravi: „Mrha nima duše. Zato reci: „Le trdno naj stoji!“ če pa tega nočeš, bodi tiho in pojdi dalje.“

Sin se izgovarja da tega ni vedel. Obenem se je zahvalil za nauk in odhitel dalje.

Pride mimo dveh drvarjev, ki žagata debel hrast ob poti.

„Se trdno naj stoji!“ jima želi sin, kakor se je naučil od kovača. Drvarja pa nista zadovoljna, oštejeta ga, rekoč:

„Ti že pokaževa, reci raje: „Bog daj, da bi padel!“ Sin si zapomni drvarjev nauk in gre dalje.

Pride do fanta, ki je splezal na vrbo nad potokom, da jo oklesti. Ustavi se pred vrbo in želi fantu na vrbi: „Bog daj, da bi padel!“ Fantu je bilo to preveč. Spleza z vrbe in popolnega sina porine v potok,

rekoč: „Ne jaz, pač pa ti padi, ki imaš kra-

tek konec pameti in trohico razumevanja.“

Od tu dalje molči zgodba o popotnem sinu. Jaz si mislim takole:

Če je v potoku utonil, je zgodbe konec, če pa je prilezel iz vode, mu je hladna kopel gotovo toliko pomagala, da se mu je podaljšal konec pameti in povečala pre-drobna mrvica razumevanja.

Ovratnik

Nekoč je živel imeniten gospod, ki je imel samo sezuvač, ali po domače »zajca« in ščet za lase. To je bilo vse njegovo imetje. Imel pa je na vsem svetu najlepši ovratnik in ta ovratnik je tisti, o katerem bomo slišali zgodbo. Ta ovratnik se je že tako postaral, da se je hotel poročiti, in tedaj se je zgodilo, da je prišel v pranje z meko nogavično podvezo.

Tedaj je ovratnik menil:

»Se nikoli nisem videl nobene, ki bi bila tako vitka, tako imenitna in tako ljubka. Ali smem prositi, da mi poveste vaše cenjeno ime?«

»Tega vam ne povem!« je dejala podveza.

»Kje pa ste doma?« jo je vprašal ovratnik. Toda podvezo je bilo sram in je menila, da je vendar spodnji pas? Vidim, da ste bolj za rabo kakor za lips, draga gospodična.«

»Z menoj ne smete govoriti!« je dejala podveza. »Mislim, da vam nisem dala prav nika-kega povoda!«

»Da, če je kdo tako lep kakor vi,« je dejal ovratnik, »je že kar dovolj povoda!«

»Ne približujte se mi!« je dejala podveza.

»Videti ste tako moški!«

»Saj tudi sem imeniten gospod!« je dejal ovratnik. »Imam sezuvač in ščet za lase.«

To seveda ni bilo res, zakaj te reči je imel njegov gospodar; toda on se je bahal.

»Ne prihajajte mi tako blizu!« je dejala podveza. »Tega nisem vajena!«

»Gizdavka!« je dejal ovratnik.

Potem so ju oprali, oba naškrobili, ju obesili prek stola na sonce, zatem pa položili na likalno desko. Tedaj je prišel vroči likalnik.

»Draga gospa!« je dejal ovratnik. »Draga gospa vdova! Obhaja me vročina. Ves se bom spremenil, sam sebi ne bom več podoben. Saj me boste prismojili! Uh! — Snubim vas!«

»Lopov!« je dejal likalnik in ponosno šel prek ovratnika, ker si je domišljal, da je parni kotel, ki pojde na železnico in bo tam vlekel vagon.

»Lopov!« je dejal.

Ovratnik se je na robovih nekaj cefral, za-

to so prišle škarje za papir in hotele postrčiti vlakna.

»O!« je vzkliknil ovratnik. »Vi ste gotovo višja plesalka? Kako čudovito izgledate noge! Kaj tako očarljivega še nisem videl. Tega ne more posnemati noben človek!«

»Vemo!« so odgovorile škarje.

»Vredni ste, da bi bili kraljica!« je dejal

ovratnik. »Vse, kar imam, je imeniten gospod, sezuvač in ščet za lase! — ko bi vsaj imel grofijo!«

»Ta pa menda kar snubi!« so dejale škarje. Ujezile so se in ga krepko urezale. In tako so ga zavrgli.

»Nazadnje bom moral pač zasnubiti ščet za lase. Čudno, kako ste mogli ohraniti vse svoje zobe, gospodična!« je dejal ovratnik. »Ali niste nikoli mislili, da bi se zaročili?«

»Da, to se vam tako zdi!« mu je odgovorila ščet za lase. »Saj sem zaročena s sezuvač-čem!«

»Zaročena!« je dejal ovratnik. Zdaj ni bilo nobene več, ki bi jo mogel snubiti in zato je zaničeval vse snubljenje.

Poteklo je nekaj časa in ovratnik je prišel v papirnico, da bi ga zmleli. Tu je bila velika držba cunj, boljše posebej, slabše ob strani, tako kakor se spodobi. Vse so imele veliko povedati. Največ pa ovratnik, to vam je bil strašen bahač.

»Imel sem neznansko veliko ljubice!« je dejal ovratnik. »Nikoli nisem imel miru! Bil sem pa tudi imeniten gospod, poln škroba! Imel sem sezuvač in ščet za lase, ki ju nisem nikoli rabil! — Takrat bi me morale videti, kadar sem ležal ob strani. Nikoli ne bom pozabil svoje prve ljubice. Ta je bila pas, imeniten, nežen in ljubeč pas. Zaradi mene je skočila v pralno kad. — Potem je bila tudi neka vdova, ki je zame kar gorela, pa sem jo pustil na cedilu, da je počnela. Potem je bila neka višja plesalka, ta me je ranila in od takrat hodim po svetu z rano, ki jo še vidite. Bila je grozno ujedljiva! Moja lastna ščet je bila vame zaljubljena in je zaradi nesrečne ljubezni izgubila vse lase. Da, veliko takega sem doživel, a najbolj žal mi je podveza — mislim pasu, ki je skočil v pralno kad. Mnogo imam na vesti. Dobro mi bo delo, da postanem bel papir.«

In to je postal. Vse cunje so se spremenile v bel papir, ovratnik pa se je spremenil v prav tale košček papirja, ki ga vidimo pred seboj in je na njem natisnjena ta zgodba. A to se je zgodilo zato, ker se je tako hudo bahal s stvarmi, ki sploh niso bile resnične. Na to moramo misliti, da se ne bomo prav tako vedli. Saj res ne moremo vedeti, ali ne pridemo nekoč tudi mi v vrečo za cunje in nas ne predelajo v papir, da vso našo zgodbo, tudi najbolj skrivno, natisnejo in bomo potem z njo sami hodili okoli in jo morali pripovedovati kakor ovratnik.

Hans Christian Andersen

DOMOVINA

Danilo Gorinšek

*Domovina je kot njiva,
ki sejavec čaka:
če ne sejejo sejavci,
njiva — pusta plaka...
Za to njivo mi sejavci
bomo poskrbeli,
truda bomo posejali
in — bogastvo želi!...*

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

10. nadaljevanje

„Pozdravljen, uskoški glavar!“ Njegov močni globoki glas se je odbijal od dolgočasnih sten male sobane. Skromnost in preprostost, ki jo je videl na vsakem koraku, ga je začudila. Stopil je tesno h glavarju in mu krepko stisnil roko.

„Sem plemič Ravnah, stotnik Kacijanirjeve konjenice in tokrat odposlanec deželnih stanov in nadvojvode Ferdinanda, kot vam je najavil že vaš oskrbnik. Dolga in strma je pot do vašega orlovskega gnezda. Prinašam pismo nadvojvode in dar deželnih stanov 500 funtov vinarjev.“

Segel je v polno torbo. Na mizo je položil trebušasto mošnjo in pomolil pismo glavarju:

„Sin vam je korenjak, glavar,“ je rekel.

Starcu so se zasvetile oči. Za trenutke se je zazrl v njegov obraz, nato je malomarno potežkal mošnjo in jo vrgel na mizo, da so zažvenketali srebrniki.

„In kaj hočete stanovi, vojvoda?“ Plemič se je nasmešnil in ponudil pismo. Glavar ga je odpečatal in izročil Tudorju, ki ga je nekaj časa v zadregi obračal v rokah ter se končno obrnil k oskrbniku in mu velel: „Pojdi po pisarja!“

„Ho, bolje sučeta sabljo kot pero, kaj?“ se je nasmejal plemič. „No, bolje tako. Kacijanar potrebuje nove vojčake, martoloze, pešce. Nekaj čel bo za zdaj dovolj. Njegova visokost nadvojvoda jih bo plačeval. Hrano dobe zastoj in za šest let so spet oproščeni vseh davščin in bremen.“

Z žilavo roko si je obrisal znojno čelo. Govorjenje ga je utrujalo.

„Glavar, popotni sem, pokaži mi ležišče, kjer izteg- nem svoje kosti.“ Zasmejal se je svojim besedam.

Stari glavar se je namuznil in dejal:

„Dober vojščak si, a slab plemič! Še mnogo takih, pa preženemo Turke. Oskrbnik, pokliči strežnika Jakoba, naj popelje gosta v sobano in mu prinese večerjo in pi-jače. Konja oskrbe moji vojščaki. Lahko noč, plemič Ravnah!“ Glavar je vstal. „Tudor, pisar naj pride k meni v sobo.“

Sunek prepriha, ki je potegnil, je ugasnil leščerbo, ki je še stala na okenski polici. Dež je ponehal in težki oblaki so se raztepli po nebu. Na grajskem stolpu pa je zapla- hutalo. Osamel skovir se je pričel oglašati v mirno noč.

3.

Jutranja megla se je splazila iz vasi pod Gorjanci. V Brusnicah so lajali psi. Na strmini pa se je iz megle iz- motaval mehovski grad. Vaška otročad je kriče poganjala živino k napajanju. Ženske so se zaskrbljeno ozirale na grad, ki je bil videti vedno večji, kot da bi ga nekaj po- ganjalo iz hriba.

Zazvonilo je v farni cerkvi na koncu vasi. Danes so se namenile v cerkev le stare zgrbljene ženske. Možje in fantje so se zbirali in se polglasno pogovarjali. Kamižole so si ovijali kot v najhujši zimi. Za pasove pa so zataknili redke pištole, dvocevke, nože in sekire s kratkim toporiš-čem. Na Belem dvoru so se zbrali bližnji sosedje. Na hiš- nem pragu se je razkoračil Hrast in besedoval možem:

„Vaščani, možje! Ni še čas. Potrpite. Premalo nas je. Zmeljejo nas. Počakajmo novic tam preko Sotle. Hrvaški puntarji dvigajo glave. Možje! Pošljite odposlance v grad, k cesarju!“

„Ho, ho!“ se je oglašil silni Jure. „Gospodar jih po- besi kot rožeški gospod, a cesarju naj sami zlezemo v malho, ho!“

Orjak je skočil na prevrnjeni sod, dvignil pest in za- rjul: „Kmetje, možje — za našo pravdo na grad!“

„Jure!“ je zavpil gospodar, ki mu je rdečica že silila v obraz.

„Gospodar, kmetje, pogledajte moja pleča!“

Z zamahom je strgal srajco in na širokem hrbtu so ugledali globoke sledove vzlatatega biča mehovskega go- spoda. Na dvorišču je grozeče zamrmralo. Dana se je jo- kaje obesila očetu na komolec in ga skušala zvleči v hišo.

„Miruj, deklina!“ je zagrmel oče.

Že od daleč si zaslišal konjski topot. Spremljala ga je kričanje in vpitje. Kmetje, zbrani na dvorišču Belega dvora, so umolkili in se ozirali na cesto. Že v skoku je razjahal jezdec, upehan in hripav. Omahovaje je odstav- med zbrano skupino. Na obrazu mu je ležala debela plast prahu. Z umazanim rokavom si je obrisal oči in pričel:

„Za staro pravdo so že zarana tlačani napadli kočev- ski grad.“

Na dvorišču je završčalo, da govornik sam sebe ni več slišal. Klobuki so leteli v zrak. Drug drugega so objemali in poskakovali. Ko je Hrast utišal zbrane je jezdec nadal- jeval:

Grad so zažgali, grofa obesili na obzidje in odpeljali dragoceni plen. Kmečki puntarji so zdaj zavili na graščino Rožek. Gradovi gore, naprej za našo pravdo!“ je zavpil jezdec in se izčrpan sesedel.

„Zberite staro in mlado, vse kar leze in gre. Obiščemo Mehovo,“ je krolotaje zavpil Jure in pričel vihteti drvarsko sekuro.

„Možje!“ se je oglašil svobodnjak Hrast. Njegov glas

Poletje – čas velike žeje

Stara ugotovitev je, da poleti pijemo več kot pozimi. A vendar se vedno znova vprašujemo: Ali naj zadosimo žeji v poljubni meri? Ali nam prekomerno pitje škoduje? Ali so vse pijače poleti enako koristne? Katere med njimi povzročajo debelost? Strokovnjaki za prehranska vprašanja nam odgovarjajo tudi na ta vprašanja. Če se ravnamo pri pitju po lastnem nagonu, absorbiramo toliko vode kot kalorij; to pomeni, da pri normalni prehrani popijemo 1 ccm vode na vsako kalorijo. To nam tudi pojasnjuje, zakaj shujšamo, če med obroki ne pijemo. Ne da bi se skušali omejevali, jemo manj preprosto zato, ker ne popijemo dovolj tekočin. Ob času velike vročine pa ta zakon ne velja. Poleti pijemo več iz dveh razlogov.

Prvi razlog je fiziološki ritem našega telesa v poletnem času. Znano je, da v vročih mesecih rastejo otroci v višino, medtem ko se pozimi zredijo; za odrasle pa velja, da poleti manj spijo in več pijejo. Ti pojavi nastanejo tudi, če je poletna doba hladna in deževna.

Drugi razlog pa je vročina. Naš biološki mehanizem je sledeč: kožna toplota človeškega telesa se giblje med 28° do 35° C, kar je odvisno od posameznikov in podnebja. Kadar je zunanja toplota višja kot kožna, organizem ne more več oddajati svojega toplotnega viška z organskim izžarevanjem, oddajati ga mora z znojenjem. Z znojenjem pa se izločijo tudi številne človekovemu organizmu prepotrebne soli, katerih izguba zelo moti ravnotežje organskih sestavin v telesu.

Sicer človeku v poletnem času ni treba uživati več soli, da bi si zmanjšal žejo. Pri pitju naj se ravna po občutku žeje. Vprašanje pa je, katere so najbolj primerne pijače v poletnem času.

Pivo je zelo zdrava pijača, toda preveč ljudi pozablja, da vsebuje precej alkohola. Liter piva daje 600 do 700 kalorij, zaradi česar slovi kot zelo redilna pijača in ga nekateri zelo priporočajo zlasti doječim materam. Pravijo, da njegova grenkoba vzbuja tek, kar

pa še ni znanstveno dokazano. Pač pa vsebuje pivo katranaste spojine, ki zadržujejo prebavo. Če ga torej pijemo med glavnimi obroki, prebavljamo počasneje. Nevarno je tudi piti pivo na sadje, ker se nam v želodcu napne in povzroča neprijetna občutja. Torej uživajmo pivo raje v času izven obrokov.

Sadjevec vsebuje navadno nekoliko manj alkohola kot pivo, ima pa praktično iste kalorične vrednosti. Pripisujejo mu lastnost, da pomaga pri protinu in da raztaplja žolčne kamne. Vendar moramo, če pijemo sadjevec, izbirati le najboljše vrste.

Sadni sokovi so v vsakem primeru izredno koristni, kar zadeva zdravje: bogati so na vitaminih, vsebujejo mnoge važne mineralne soli, čistijo telo in dajejo energijo. Vsebujejo mnogo kalorij, okoli 400 do 500 na liter. Največ energije — vsak gram približno eno kalorijo — daje grozdni sok, in sicer v obliki grozdnega sladkorja, ki se v telesu hitro presnavlja.

Mineralne vode, mešanice s sodo, limonade, skratka vse pijače, ki vsebujejo ogljikov dvokis, zelo zmanjšajo občutek žeje, ogljikov dvokis pa obenem dezinficira ustno votlino. Vendar pa moramo mineralne vode odsvetovati ljudem z nekaterimi žilnimi težavami.

Kakšne pijače so razen omenjenih še priporočljive v poletnem času? Predvsem ne pozabimo na ohlajen čaj. Čaj in tudi kava imata v mrzlem stanju krepilne lastnosti in pomagata premagati utrujenost, ki jo povzroča poletna vročina. Toda če nam gre predvsem za zmanjšanje žeje, moramo piti pijače tople ali celo vroče, kot je v navadi v vročih deželah.

Pri pitju katerekoli pijače se moramo izogibati nenadnim temperaturnim razlikam. Vročina širi stene krvnih žilic, mraz jih krči. Nenadna sprememba, kot je pitje zelo mrzle pijače, kadar je človeku vroče, povzroča neprijetne posledice, in sicer zaradi nenadnega raztezanja in krčenja krvnih žil. Prav tako ni priporočljivo pitje ledeno mrzle pijače potem, ko smo zaužili toplo hrano, kajti pri tem zelo trpi želodčna sluznica, ki je nekak toplotni regulator. Tudi ne smemo piti med obroki, zlasti ne v prevelikih količinah; s tem se namreč preveč razredčijo žilni sokovi in posledica je slabša prebava.

Se vprašanje: Ali lahko pijemo, kolikor se nam zljubi? Zdravim ljudem pitje v poljubnih količinah ne škoduje. Posebne celice v naših možganih kontrolirajo nastajanje hormonov, ki regulirajo izločanje vode. Ta mehanizem urejevanja tekočin (ki sestavljajo 60% telesa pri moških in 51% pri ženskah, katerih telo vsebuje zato več maščob) je eden najbolj popolnih v človekovem organizmu. Tudi otro-

kom, ki poleti zahtevajo še več tekočin kot odrasli, le-teh ne smemo odrekati. Prav pri otrocih moramo še posebej paziti, da sprejmejo vase dovolj tekočin, in to še zlasti pri dojenčkih. V tej dobi je sistem toplotnega urejevanja še nepopoln in majhni otroci se neverjetno hitro dehidrirajo, to pomeni, da izločijo tekočine.

Končni nasvet se torej glasi: Pijmo in pustimo otrokom, da pijejo, tolikor jih je volja; pri tem pazimo le na to, kaj pijemo in kakšna je temperatura pijače.

Drobni nasveti

Vročina je posebno v bolj vročih stanovanjih še neznosnejša, zlasti tam, kjer gospodinja ves dan kuha. Vročino v stanovanju vsaj malo ublažimo s tem, da razobesimo sredi prostora rjuho, ki smo jo namočili in dobro oželi. Zrak bo prijetno vlažen in hladnejši. Stanovanje pa ohladimo tudi s preprihom, le da se med tem umaknemo v prostor, kjer nam preprih ne more do živga, sicer se pregrete lahko prehladimo.

Jajca se nam v vročini lahko pokvari. To preprečimo, da jih zavijemo v časopisni papir in shranimo v sobni peči, kjer je preprih.

Jajčnih lupin ne zavrzimo. Shranimo jih v platneni vrečki in ko kuhamo perilo, jo položimo v vodo. Perilo bo bolj belo.

Poleti moramo še posebej paziti na konzerve, ki jih kupujemo. Vsaka konzerva, ki ima pokrovček napihnen, je pokvarjena in je ne kupimo.

Poleti ne dodajamo hrani ostrih začimb, ker nas močno užejajo. Če pa jih že odrasli ne moremo pogrešati, jih ne dajajmo v jedi, ki so namenjene otrokom.

Nega nog poleti

Dnevna kopel nog ni važna samo za njihovo osvežitev, temveč preprečuje potenje in glivične bolezni. Noge potopite v vročo vodo, jih nekaj minut drgnite s krtačo ter jih nato predenite za nekaj sekund v posodo s povsem mrzlo vodo. Obrišite jih skrbno, posebno med prsti, ter jih naposled zmasirajte z mastno kremo ali ustreznim oljem.

Vsako jutro posipajte noge s smukcem. Le-ta vpija vlago in ohranja noge sveže. Usnje se vam ne bo lepilo na kožo in noge ne bodo skelele.

PRIVOŠČITE NOGAM SVETLOBO IN ZRAKI! HODITE ČIMVEČ BOSI! PO TRAVI, PLAŽI IN DRUGJE.

Ne pozabite na gimnastiko nog! Upogibajte prste navzgor, krožite z nogami v gležnjih, valite z njimi žogo sem in tja in večkrat dvignite s prsti robček s tal.

Poskusite!

BUČNI NADEV

Kilogram očistene in na rezance zribane buče posolimo s kavno žličko soli in pustimo stati pol ure. Potem jo z rokami ocedimo in dodamo 4 žlice sladkorja z vanilijo, ¼ kg domačega svežega sira, 2 rumenjaka, 2 žlici surovega masla in 2 žlici očiščenih rozin. Vse dobro zmešamo, dodamo sneg dveh beljakov in z dobljeno maso napolnimo že pripravljeno testo.

ČOKOLADNI NADEV

10 dkg surovega masla zmešamo z 10 dkg sladkorja, s 4 rumenjaki, 10 dkg čokolade in 10 dkg zmletih orehov. Na koncu dodamo še sneg štirih beljakov in s to maso napolnimo zavitek.

JABOLČNI NADEV

Jabolka olupimo in naribamo, dodamo pa jim lahko še nekaj vložnih sliv in višenj, ki smo jim odstranili pečke in jih razpolovili. Sadu pridenemo še nekaj sladkorja in vse skupaj dušimo na zmernem ognju v posodi brez pokrova, da bi se masa čimprej zgostila. V tak nadev lahko vsujemo še nekaj drobnega cimeta, rozin ali sesekljanih orehov.

Vaše cvetje med počitnicami

Mnogi ne vedo, komu bi zaupali skrb za sobne rastline, ko gredo na počitnice. To pa ni težavna zadeva, zlasti če družina ni odsotna nad 14 dni. Najbolj priporočljivo je postaviti vse lončke z rožami in rastlinami v kopalno kad in jo napolniti z vodo do višine 2 do 3 centimetrov. Še bolje je dodati vodi v kopalni kadi malo šote, pomešane s prstjo. Tako bodo imele rastline dva tedna dovolj vlage.

Pomagamo pa si lahko še drugače. Okrog večje posode, napolnjene z vodo, postavimo lončke z rožami. V posodo obesimo več volnenih nitk in jih po nekaj spustimo do površine prsti v vsakem lončku. Tako voda počasi odteka po nitih do rastline.

Kaktusi in druge rastline z debelimi listi so lahko precej dolgo brez vode. Lončke je treba seveda postavili tako, da ne pridejo sončni žarki do njih, ker bi se sicer prst prehitro posušila.

se je izgubil v topotu dveh jezdecov, ki sta se ustavila pred hišo. Krivčica za klobukom sta jima frfotala v vetru. Može so stekli na cesto. Od vseh strani, čez travnike, po cestah, poljskih poteh in preko hriba so drdrali vozovi. Na njih so se gnelli kmetje iz bližnjih vasi, oboroženi z lopatami, krampi, sekirami in kosami. Le redki so nosili strelno orožje. Obrazi so se jim smejali, pijani prihodnjih zmag. Zadenela je stara tlačanska pesem. Prehitevali so jih jezdec, ki so vihteli gole meče. Konji so hrzali in sekali v tla, da je zemlja pršela v obraze. Vse se je gnetlo po glavni cesti.

V hipu je bil Jure v gospodarjevem hlevu, nato je oborožen zdriljal čez dvorišče v vas. Ostali so se v diru pognali za njim. Svobodnjakovo dvorišče je ostalo prazno in tiho. Tišino je vznemirjalo le petelinje petje in Danino hlipanje. Bleda je slonela na vratih in zrla v očeta. Njegova hrapava dlan ji je zdrsnila čez solzno lice...

„Moram, za staro pravdo, hčerka!“ ji je dejal in odšel v kamro.

Dani so se tresle noge. Misli so ji hitele v Žumberk, na stari grad. Stisnila si je roke na burno se dvigajočih prsih in zaprla oči. Težka roka ji je legla na ramo. Pred seboj je zagledala oboroženega in mrkega očeta, za njim pa domača posla.

„Oče!“ je vzkliknila in se ga oklenila.

„Pojdimo v grad,“ je slišala kot v sanjah.

Za vasjo, med košato raščenim sadnim drevjem, je mrgolela uporniška tlačanska množica. Konji, privezani na drevje, so se grizli in brcali. Vozovi so stali v polkrogu. Za glavo večji od drugih je Jure sedel na konju. Oči so se mu svetile. Iz prsi mu je prihrumelo:

„Kmetje, tlačani! Gradovi tiranov gore. Naše pesti podirajo grajsko zidovje, urbarji so naši. Zbrali smo se iz vseh bližnjih vasi. Od Save pa tja do nemških rudnikov je zemlja prepojena z znojem naših tlačanskih rok. Gosposka nam pije kri. Udarimo!“

Zabučalo je kot v panju. Val viharnega navdušenja se je dvignil do neba.

„Hura! Za našo staro pravdo!“

Ko so se potihnil glasovi in so le roke grozile nebu, je spregovoril Jure:

„Puntarji, porazdelite se v čete! Pešči na eno, konjeniki na drugo stran. Hej, ti iz Krke, odpelji konjenike v bližnji gozd, pešči pa se poskrijte po skednjih in sadovnjakih za vasjo! Ko zadoni rog, krenemo v boj!“

„Hura!“ je znova odmevalo po vasi.

Kmalu so skupine skoraj neslišno odhajale v skrivališča. Ko je zamrl konjski topot, je sklical Jure vodje oddelkov.

„Kmečki konjeniki pojezdijo proti Movemu mestu; tam naj zadrže in se spopadejo z glavarjevo vojsko, ki bo hitela na pomoč gradovom, kot so mi povedali ogleduhi. Plemiška vojska je že zbrana, vsa je v železju. Konjeniki iz Korita in Dobrniškega polja pa so že zavili proti Žumberku, da obkolijo grad in odbijajo uskoški izpad ter tako onemogočijo grajski gospodi pomoč.“

Vas se je zopet umirila. Ostala je prazna in pusta. Sonce, ki je počasi lezlo čez strehe vaških hiš, se je kmalu skrilo za oblake, da ne bi desetini grajskih biračev, ki so z valptom na čelu prijezdili v vas, izdalo svetlikajočih se srpov in kos. Ko so birači pridirjali do prvih hiš, so zaustavili konje.

Valptove male oči so iskale živino in tlačane. Vse je bilo kot izumrlo. Vrata zaprla, okna zastrla.

„Hudiči puntarski vedo, da bomo danes pobirali davek in jih gonili na tlako. Poskrili so se kot smrdljive miši. Ha, jih že izvlečemo z drobovjem vred iz lukenj!“ je robančil valpet. Hlapci so se zakrohotali.

„Ker niso sami dajatve prinesli v grad, jim moramo mi!“ je spet rohnal valpet in spodbodel konja. S krepkim

sunkom sulice je razbil dveri in okno najbližje hiše, in z vzklikom: „Naprej!“ so birači pojezdili skozi vas. Polknice so se lomile, ograje podirale. Perje pomendranih kokoši je frfotalo po zraku. Krvi željni birači so podivjali. Konji so grizli, poskakovali in tolkli s kopiti.

„Na beli dvor!“ je ukazal valpet. „Tam je gad. Njegovo glavo grofu mehovskemu!“

Psi so s podvilim repom bežali izpod konjskih kopit, marsikateri pa se je brez glasu zvalil na hrbet in togo pomolil vse štiri od sebe.

Grajski birači so pridrveli na Hrastovo dvorišče, ko sta posla pravkar sedlala konje. Dva izmed njih sta planila k Dani, ki se je mudila pri vodnjaku. Pridušen krik se je ujel v široko mesnato biračevo dlan, ko je le-ta dano zgrabila za usta. Strah ji je podvojil moči. Grizla je in brcala, da sta birača preklinjala poskakovala. Do ramen raztrgana rokava sta jima mahedrila v lahnem vetru. Močan udarec po glavi jo je za trenutek onesvestil. Birača sta jo pograbila, stekla h konjema in jo vrgla čez sedlo ter odjezdila do dvorišča. Oba posla in stari Hrast, ki se je pogumno bojeval s preostalimi, kljub vsemu obupu in moči ni mogel pomagati. S prelomljenim mečem in ves v krvi je še vedno sekal in udarjal po biračih, zdaj po glavi zdaj po roki; ko je brcnil plečatega birača, se je spotaknil ob truplu padlega grajskega hlapca, ki ga je že bil prej s sunkom bodala pokončal, in padel. Po njem so zagomazeli biraški škornji. Ko se je enemu izmed poslov posrečilo iztrgati se iz rok grajskih hlapcev, je stekel k ograji in spustil nanje mesarska psa. S široko razprtimi gobci sta planila in njuni močni zobje so trgali obleke, grizli v mehko toplo meso in stiskali, da so pokale kosti. Prevračala sta birače, jih vlačila po dvorišču in krvavih oči stekla za valptom, ki se je skušal rešiti na konja.

(Nadaljevanje prihodnjik)

82. dunajski mednarodni velesejem

12.—19. 9. 1965

TEKSTILIJE IN MODA — Modne revije — Salon krzna — Usnjarski izdelki — Umetna obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin — »Pogrnjena miza«

Kolektivne razstave inštitutov za pospeševanje gospodarstva
Nižje Avstrijske in Tirolske

PAVILJON IZNAJDIJELJEV (Velesejemski palača)

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT — Stroji — Naprave — Orodje — Sejem gradbeništva — Umetne snovi — Tehnika v gospodinjstvu — Sejem ambalaže

KMETIJSTVO — Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semena — Avstrijska razstava plemenske in delovne živine —

Posebna razstava: Ti in gozd —

Hranila in posladila — Pokušnja vin

URADNE KOLEKTIVNE RAZSTAVE 24 DRŽAV S 4 KONTINENTOV

Obe sejamski prireditvi — Sejemska palača in Sejemska razstavišča — sta dnevno odprti od 9. do 18. ure, poskušnja vin in živilski sejem pa do 20. ure.

Za obiskovalce velesejma znižane vozne na železniških in avtobusnih linijah. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predarlške) ter pri vseh označenih prodajalnicah (Potovalni uradi itd.).

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjstvo — 11.00 Ljudske višje — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 14. 8.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Iz knjige za goste — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pajoje, tam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Izid iz nič — 20.30 Slavnostne igre v Salzburgu.

Nedelja, 15. 8.: 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.05 Mladinska oddaja — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 14.46 Vedri ljudje so veselje — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Čajanka ob Vrbskem jezeru — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Fischbeška stenska preproga — 21.10 Pisan glasbeni spored.

Ponedeljek, 16. 8.: 8.15 Preizkušnja v Budimpešti — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Glasbeni spored za kratek čas — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Oddaja zveznega mladinskega krožka — 20.15 Polopisno poročilo — 20.15 Koroška lovška ura.

Torek, 17. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Veler pihlja — 15.45 Kulturno delo v deželi — 17.30 Ob 60-letnici Petra Kreuderja — 18.00 Četrta ure mesne uprave — 18.25 Če mene vprašate — 19.00 XY ve vse — 20.15 Roderich in Kunigunda — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 18. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 15.30 Vedri herbarij — 15.45 Iz delavnic za glasbeno vzgojo — 18.00 Ko se vračam od svoje ljubice — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilnica — 20.15 Slavnostne igre v Salzburgu.

Četrtek, 19. 8.: 18.15 Jutranji koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.05 In ljudje so tako prijetni — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Pisan spored — 22.15 Pesem pripreje.

Petek, 20. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Leži Kal-kula ob Gangesu — 20.45 Sansoni — 21.00 In to vedno spel radi poslušamo.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob

BARVE

ščitijo in olepšajo.

Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovska družba

bratje Rutar & Co.

Dobro vas - Eberndorf

Nova v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 21.05 Z letošnjega festivala v Dubrovniku.

Torek, 17. 8.: 8.37 Narodni napravi — 9.00 Počilniška polovanja — 10.15 Scene iz opere „Mignon“ — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 V delavnici skladatelja Mauricea Ravela — 14.35 Voščila — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Simfonična glasba — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Limuzina mistra Sofronija, radijska igra — 21.01 Serenadni večer — 22.10 S popevkami po svetu.

Sreda, 18. 8.: 8.25 Popularna domača in orkestralna glasba — 9.15 Pajo mladinski zbori — 10.30 Človek in zdravje — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Ansambel in solisti Milana Stantela — 14.05 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Akademski pevski zbor iz Gdanska — 17.05 Chopinove skladbe — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Tosca, opera — 22.10 Od popevke do popevke.

Četrtek, 19. 8.: 8.25 Lahka glasba — 9.15 Petnajst minut za najmlajše — 10.15 Znamenita arije — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Čez zelene trate — 14.05 Kratke koncertne skladbe — 14.35 Voščila — 15.30 Pihalna godba — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.00 Četrkov večer — 21.00 Lirika skozi čas — 22.10 Nočni akordi.

Petek, 20. 8.: 8.05 Zabavni zvoki — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Iz narodna zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 11.00 Turistični napotki — 12.05 Slovanski samospevi — 12.40 Skozi vas — 14.05 Planšarska svatba — 15.30 Partizanske pesmi jugoslovanskih narodov — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Kulturni globus — 20.30 Mojster polifonije Jacobus Gallus-Petelin-Carniolus — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 V svetu jazz.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 14. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 15. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 16. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporada — Glasbena medigra — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 17. 8.: 14.15 Poročila, objave — Zena in dom.

Sreda, 18. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 19. 8.: 14.15 Poročila, objave — Iz ljudstva za ljudstvo.

Petek, 20. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Športni obzornik.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 14. 8.: 12.15 Mozaik prvenstov in rekordov — 13.30 Glasbena polovanja po Evropi — 15.00 Volan — 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 18.30 Jugoslovanski avtorji v izvedbi italijanskih orkestror — 19.15 Poletna srečanja.

Nedelja, 15. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.30 Bluf ali Laž in resnica, komedija — 17.40 Popoldanski ples — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 16. 8.: 12.15 Iz slovenske folkore — 18.00 Na vse, toda o vsem — 18.55 Slovenski solisti — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele — 20.30 Viljem Tell, opera.

Torek, 17. 8.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Skladatelj naše dežele — 19.15 Današnje otroške igre — 21.30 Humoreska preteklega stoletja — 22.00 Pianist Arthur Rubinstein.

Sreda, 18. 8.: 11.45 Ansambla Renato Carosone in Fred Buscaglione — 12.00 Zaročnica — 18.00 Na vse, toda o

vsem — 19.15 Antologija Ivana Trinka — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 19. 8.: 12.15 Spoznavajmo Italijo — 18.30 Operne arije in zbori — 19.15 Zlata žilica — 21.00 Tudi lišica ima svoj vzrok, drama.

Petek, 20. 8.: 12.15 Ženski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Moderna simfonična glasba — 19.15 Od Julijcev do Jadrana — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 14. 8.: 19.03 Mestni park — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Casanova proti volji — 21.20 Izdajalec, povest.

Nedelja, 15. 8.: 17.03 Svet madrine — 17.30 Otroci Nagasakija — 18.15 Novo za ženo — 18.45 Smeh dovoljen — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Izvirni Faust — 22.05 Beseda za nedeljski večer — 22.15 Sedem dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 16. 8.: 19.03 Cesta na Großglockner — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Stal ob kamnu — 21.25 Kri je poseben sok — 22.05 Evropsko prvenstvo v smučanju na vodi.

Torek, 17. 8.: 19.03 Povest o roparju faksijev — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Romy in Julij, glasbena igra — 21.15 Inozemski odmev — 22.40 Evropsko prvenstvo v smučanju na vodi.

Sreda, 18. 8.: 11.03 Romy in Julij — 17.03 Svetovna gledališče lutk — 17.20 Lassy — 17.45 Mala športna abeceda — 19.03 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Galeb, komedija — 21.50 Japonska v ogledalu svojih filmov.

Četrtek, 19. 8.: 19.03 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Gottlieb Duttweiler, švicarski sodobnik — 20.30 Seviljski brivci, prenos iz Bregence.

Petek, 20. 8.: 11.03 Galeb — 19.03 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Bilanca sezone — 21.55 Premog iz Avstrije.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 14. 8.: 18.40 Poročila — 18.45 Zgode in nezgode — 19.30 Vsako soboto — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Humoristična oddaja — 22.00 Obzornik — 22.15 Zgodbe za vas.

Nedelja, 15. 8.: 9.00 Ključek kot dreser — 9.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Tam je moj dom — 19.00 V nedeljo ob sedmih — 20.00 Dnevnik — 20.45 Melodije Jadrana — 22.00 Rečna ladja.

Ponedeljek, 16. 8.: 18.45 Film za otroke — 19.15 Tedeniški športni pregled — 19.45 Svet na zaslonu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Nina, balet — 22.05 Jugoslovanski jazz-festival na Bladu.

Sreda, 18. 8.: 18.45 Pogumno in veselo — 19.15 Glasbena oddaja — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lirika — 20.40 20 stopinj C v senci — 21.40 Obzornik — 21.55 Danny Kaye vam predstavlja.

Četrtek, 19. 8.: 18.45 Reportaža — 19.15 Promenadni koncert — 19.45 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.40 Studio 13 — 21.40 Obzornik.

Petek, 20. 8.: 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Obzornik — 22.15 Francoski kulturni film.

Ta teden vam priporočamo:

Za ljubitelje poezije

- Valentin Polanšek: **GRAPE IN SONCE**, pesniška zbirka našega domačega pesnika, 80 str., br. 25 šil.
- DELO FRANCETA PREŠERNA, poezije, priredbe in prepisne ljudskih pesmi, pisma, 288 str., pl. 34 šil.
- Simon Gregorčič: **POEZIJE**, s spremno besedo in opombami, 184 str., slik. priloge, pl. 28 šil.
- Oton Župančič: **IZBRANE PESMI**, s spremno besedo in opombami, 164 str., slik. priloge, br. 12 šil.
- KAJUHOVE PESMI, pesniška zbirka partizanskega pesnika, 132 str., slik. priloge, ppl. 15 šil.
- Janez Menart: **SEMAFORI MLADOSTI**, pesniška zbirka, 144 str., pl. 45 šil.
- Ivan Minatti: **VETER POJE**, pesmi iz narodnoosvobodilne borbe, s pesnikovim podpisom, 48 str., usnje 42 šil.
- Tone Pavček: **SANJE ŽIVIJO DALJE**, pesniška zbirka, 80 str., pl. 32 šil.
- Anton Aškerc: **IZBRANE PESMI**, s spremno besedo in opombami, 136 str., slik. priloge, br. 10 šil.
- VENČEK LJUDSKIH PRIPOVEDNIH PESMI, zbirka znanih ljudskih pesmi, 128 str., ilustr., br. 8 šil.
- Fran S. Finžgar: **TRIGLAV**, planinska idila, 80 str., ilustr., br. 4 šil.
- Ivan Mažuranič: **SMRT SMAIL AGE ČENGILIČA**, poleg „Gorskega venca“ največja pesnitev v jugoslovanski književnosti, 116 str., ilustr., pl. 18 šil.

Iz bibliofilske zbirke „Večni sopotniki“

- France Prešeren: **KRST PRI SAVICI**, ena najlepših pesnitev velikega slovenskega pesnika, z ilustracijami Vladimira Lakoviča, 92 str., pl. 28 šil.
- Oton Župančič: **DUMA**, velika pesnitev o domovinski ljubezni, z ilustracijami Maksima Sedeja, 60 str., pl. 28 šil.
- Petar Petrovič Njegoš: **GORSKI VENEC**, pesniška podoba črnogorskega ljudstva in njegovega boja za svobodo, 204 str., pl. 82 šil.
- Ivan Goran Kovačič: **JAMA**, tragična pesnitev o fašističnem nasilju med zadnjo vojno, ilustracije Vladimira Lakoviča, 68 str., pl. 32 šil.
- Mihail J. Lermontov: **DEMON**, romantična pesnitev o Kavkazu in njegovih ljudeh, ilustracije Vladimira Lakoviča, 88 str., pl. 28 šil.

Iz zbirke „Sto romanov“

- Thomas Hardy: **ČISTA ŽENSKA**, roman o zlorabljenem dekletu, 488 str., br. 25 šil.
- John Steinbeck: **VZHODNO OD RAJA**, roman iz ameriškega podeželskega življenja, dve knjigi skupaj 824 str., br. 50 šil.
- Ivan A. Gončarov: **OBLMOV**, eden izmed najbolj priljubljenih ruskih romanov, 564 str., br. 25 šil.
- Thomas Wolfe: **OZRI SE PROTI DOMU, ANGEL**, roman malega ameriškega mesta, dve knjigi skupaj 712 str., br. 50 šil.
- Jean-Paul Sartre: **GNUS**, roman priznanega sodobnega francoskega pisatelja, 248 str., br. 25 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

Po kratki teži bolezni je v ponedeljek 9. avgusta v 81. letu starosti
nenadoma preminil

dr. Franc Petek

predsednik Nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem
predsednik Nadzornega odbora Zveze slovenskih zadrug
in predsednik Slovenskega šolskega društva

bivši dolgoletni zastopnik koroških Slovencev v koroškem deželnem zboru, ne-
utrudni borec za pravice slovenskega ljudstva na Koroškem, vodilni funkcionar
številnih slovenskih političnih in gospodarskih organizacij ter dolgoletni izdajatelj
Slovenskega vestnika.

Koroški Slovenci se klanjamo spominu svojega velikega rojaka, preizku-
šenega in zaslužnega narodnega delavca.

Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem

Vsem slovenskim zadržnikom in javnosti sporočamo žalostno vest, da je umrl

dr. Franc Petek

predsednik Nadzornega odbora
Zveze slovenskih zadrug v Celovcu

Bil je od ustanovitve samostojne zadržne centrale koroških Slovencev ved-
no med njenimi vodilnimi funkcionarji ter si je za obstoj slovenskega zadržništva
na Koroškem pridobil neminljive zasluge, za katere je prejel tudi najvišje zadržno
odlikovanje.

Slovenski zadržniki ga bomo ohranili v trajnem častnem spominu.

Celovec, dne 9. avgusta 1965.

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu